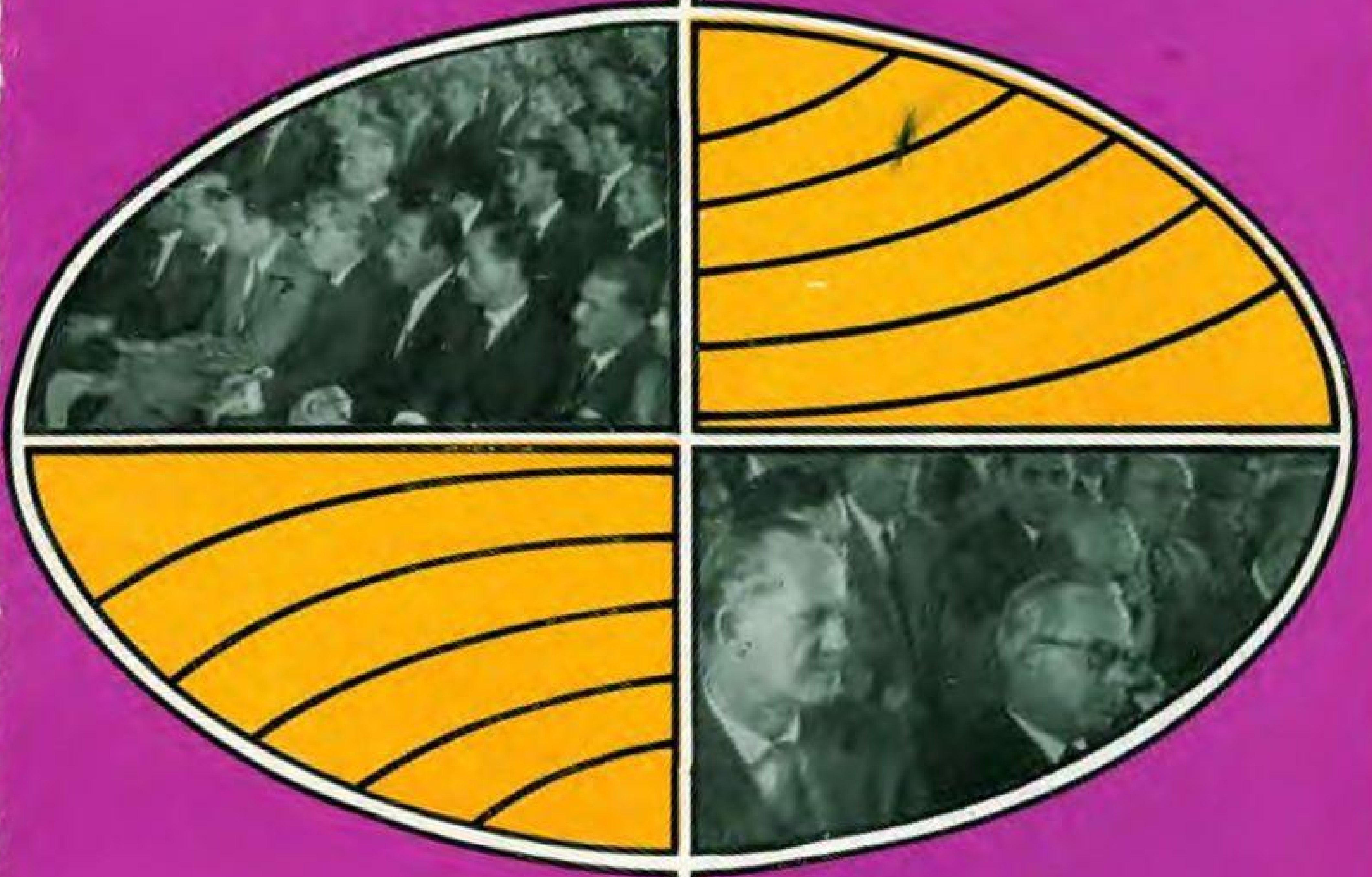
TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYO

işçi sigortaları kurumu genel kurulu

sayı : 16 haziran 1964

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

HAZİRAN

1 9 6 4

AYLIK DERGİ

Fiatı : 250 Krş.
Abone Şartları
1 Yıllık 25.00 TL.
6 Aylık 15.00 TL.

YIL : 2

SAYI : 16

TURK - İŞ ADINA İMTIYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Özer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
İşçi Sigortaları Hanı Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA

Telefon:
12 37 67 — 12 66 18

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA
UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DIZILDİĞİ VE BASI YER

MATBAASI A KARA — 1964

BU SAYIMIZDA

Mehenk taşı

Seyfi DEMİRSOY

Kendimi bildiğim günlerde, bazı defterlerin haneleri arasında sonra doğru, adeta gereksiz gibi görünen bir «Mülâhazat hanesi» vardı. Şimdiki defterlerde bu mülâhazat hanesi «Not» şeklinde kalıp değiştirmiştir. İster mülâhazat hanesi olsun, ister not hanesi olsun çoğunlukla boş durur, birşey yazılmaz.

Defterlerdeki gibi, insanların da düşünce ve inanışlarında, mülâhazat hanesi vardır. Bazı konuşmalarda sık sık, «Mülâhazat hanesini açık bırak» veya «mülâhazat hanesini kapamakla iyi etmedin» gibi deyişlere rastlıyorum. Bilhassa sendikacılar arasında çok kullanılır bu kelimeler. Zira canı yanmıştır arkadaşından, idareciden ve politikacıdan. Eleği sıktır, son sözünü kolay kolay söylemez. Mülâhazat kapadığı enderdi. Bir kere «iyi» yi bastı mı, sonra, yanıldığını söylemesi ona ağır gelir. Teşhis koymak için muayyen süzgeçlerden geçirir. Kişileri tamdıkça, icraatını gördükçe mehenge vurur, ihtiyatı da elden bırakmadan kanaatını söyler.

Konuşup tanışmadan, düşüncelerini öğrenmeden, uzaktan yüzlerini dahi görmeden hissiyata kapılarak kendilerine burukluk duyduğumuz kimselerin, sonraları mesafeyi kapadıkça millet meselelerinde realist olduğu kadar idealist tutumlarını tesbit edince hazineler kazanmış insanların kıvancını duyarsınız.

Sendika yöneticilerindeki şüpheci tutumu kimse kınamamalıdır. Geçmiş tecrübeler kendilerini o yola sevketmiştir. Bazen bu şüphecilik az tanıdığı meslektaşları için de varittir. Mâlum ya insanoğlu en zor keşfedilendir. Ama karakterlerini, icraatlarını yakından bilip, izlediğinin, cebinin delik olması bahasına, çeşitli menfaatleri elinin tersi ile itip saf değiştirmeyen, birinci sigarasından üçüncüye düşen ve bazen onu dahi bulamıyan binlerce sendikacı için mülâhazat hanesi açık tutulur mu? Buna imkân var mı?

Kürsülerinde üçüncü on yıllarını dolduran ve toplu iş sözleşmesi düzeninin ilk günlerinde selden kütük kapmak havesinde olanların, olumlu yola götürmek isteyen kimselere ayak uydurmayı reddeden ilim adamlarının mülâhazat hanesini açık tut, Olur mu?

Değil «Barış Dünyası», bütün dünya bir olsa kanaatimizi değiştiremez. Bu böyle bilinmelidir.

Mulâhazat kelimesini ele alıp, bir kaç konuya temas ederek bazı sonuçlara varmak istiyorum. Onbir ay önce İngiltere'deydim. Yeraltı serveti kömürün devletleştirilmesini takiben, komisyonun başına getirilen Lord'la görüşüyordum. Toplantımızda komisyonda görevli bir ekonomist ile yılların eskitemediği bir kömür sendikacısı vardı. Damdan düşer gibi ekonomiste «—Neden, biz kömürde zarar ediyoruz?» demiştim. Gülerek söz başladı:

— Türkiye'ye iki defa geldim. Zonguldak kömür havzasını iyi bilirim. Zarar etmenizin belli başlı iki sebebi var. Biri, hükümetlerin politika icabı, maliyet altı satışı ki siz de bu gerçeğe vakıfsınız. Diğer ise, sık sık genel müdür ve onun seviyesindeki yöneticileri değiştirmek. Yönetici, daha sağını solunu tanımadan, tam icraata geçecekken alaşağı ediyorsunuz. Tayin ettin, niçin affettin?

İşi bilen bir yabancının bu son görüşüne hak vermemek mümkün değil. Realitenin ta kendisi. Buna değin, o kadar çok örnek vermek mümkün ki...

Yıllardır bilirim, mevki peşinde olanlar baştakileri kaydırmak için çeşitli tertipler, oyunlar oynarlar. Devlet ve İktisadi Devlet teşekküllerinde korkunç klikler var. Siz hiç duydunuz mu? Uluslararası bir toplantıya katılan iki delegemiz, birbirlerine dargın olmaları sebebiyle, toplantıya ayrı ayrı gitmişler ve konferansta yan yana olmalarına rağmen dirsek dirseğe değil sırt sırta oturmuşlar ve aralarında tek kelâm etmemişlerdi. Neden bu. sen - Ben kavgası. Velhasıl korkunç klikler var her yerde. Baş olalım diye neler yapmazlar neler. Şimdi gel de arnavudun hikâyesini söyleme. Ağanın, çocuklarının çekişmelerine kızarak, «Sen zot, ben zot, beygirlere kim atacak ot» dediği sanki bu tip davranışlar üzerine yakıştırılmıştır. Zararı kime? Devlet, Millete, müesseseye ve tabii ilerde sosyal düzene. Söylemesi bizden, deyip de geçecek değiliz. Sendikalar iddialı müesseselerdir. Mülâhazat hanesi müsbetlerle dolu insanlar için mücadele ederler.

İŞÇİ SIGORTALARI KURUMU GENEL KURULU

22 Haziran Pazartesi günü hava sıcaktı. İki yüz kişiye yakın delegenin, bir o kadar basın mensubu dileyici ve bakanlık temsilcisinin dolduğu salonda nefes almak güçleşmişti.

Her ne kadar açık konuşmasında Bülent Ecevit kurumun müsbet menfî yönleriyle tahlilini yapmağa çalıştıysa da, kongreye katılan delegeler, bu kongrenin de, evvelkiler gibi istişarî bir kongreden ileri gidemiyeceği peşin inancı içinde, toplantının bir an evvel bitmesini bekliyorlardı.

Bu hava içinde başlayan Genel Kurul'un açış konuşmasını, kongrenin tabii başkanı Çalışma Bakanı Bülent Ecevit yaptı. Ecevit, bir buçuk saatlik konuşmasında. kurumu olumlu - olumsuz yönleriyle bir yıllık çalışma dönemi içinde tahlil etti. Çalışma Bakanı, Sosyal Sigortalar Kanunu'nun son durumu hakkında yaptığı açıklamada özetle şöyle dedi:

Sayın konuklar, değerli delege arkadaşlarım,

Geçen yıl XVIII. Genel Kurul toplantısını açarken yüksek heyete verebilmiş olduğum en sevindirici haber yeni Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısının o günlerde Bakanlar Kurulunca kabul edilerek Büyük yük Millet Meclisine sunulmuş olduğu haberi idi. Aradan bir yıl geçtikten sonra bugün de sizlere verebileceğim en güzel haber aynı Kanun tasarısının Büyük Millet Meclisinde kabul edilmek üzere bulunduğu haberidir. Bu Kanun tasarının son safhası üzerinde yüksek heyetinize kısaca bilgi vermek isterim. Bilindiği gibi, gerek Millet Meclisi gerek Cumhuriyet Senatosu bu Kanun tasarısının memleketimizde Sosyal Güvenlik yönünden taşıdığı önemi ve iyediliği kabul ederek tasarının öncelikle ve ivedilikle görüşülmesini kararlaştır. Gerek Millet Meclisi gerek Cumhuriyet Senatosu bu tasarı üzerinde dikkatle ve büyük bir titizlikle durdular. Gerek Millet Meclisinde gerek Cumhuriyet Senatosunda tasarı kabul edildi. Sıra Cumhuriyet Senatosunda bazı maddelerde yapılmış olan değişiklik lerin Millet Meclisinde de Anayasa gereğince görüşülüp oylanmasına kalmıştı. Fakat bu sırada bir Anayasa meselesi ortaya çıktı. Anayasa, Millet Meclisinden Senatoya sevk edilen tasarıların azamî üç ay zarfında görüşülüp bir karara bağlanmasını gerektirir. Fakat Millet Meclisinin

OLAYLAR

Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısını görüşen Komisyonu, bu sürenin Senatoda 4 gün aşılmış olduğunu ileri sürdü. O itibarla tasarının, Senatodan değil, daha önce Millet Meclisinden çıkmış olduğu şekliyle kanunlaşması gerektiği kanaatını belirtti. Bu konuda gerek Millet Meclisi Başkanlık Divanının gerek Millet Meclisi Anayasa Komisyonunun kanaatlarını sordu. Millet Meclisi Başkanlık Divanı, üç aylık sürenin aşılmamış olduğu kanaatini belirtti; Buna karşılık Anayasa Komisyonu üç aylık sürenin aşılmış olduğu, dolayısiyle tasarının Millet Meclisinden çıktığı şekliyle kanunlaşması gerektiği tezini savunarak, bu noktada ilgili komisyona iltihak etti. Mesele Millet Meclisi Genel Kurulunda bir kaç gün önce görüşüldü ve Millet Meclisi de Meclis Başkanlık Dibanının görüşüne katılarak üç aylık sürenin Senatoda aşılmamış olduğu kanaatini destekledi, oylarını bu şekilde kullandı. Onun için şimdi sıra Senatosunun yaptığı değişikliklerin ilgili Millet Meclisi Komisyonunda görüşülmesine ve Millet Meclisi Genel Kuruluna sunulup oylanmasına kalmıştır. Bunun da kısa bir zaman içinde Büyük Millet Meclisi yaz tatiline girmeden önce sonuçlanacağını ve hepimizin ve bütün işçilerin sabırsızlıkla bekledikleri bu kanun tasarısının bu yaz tatilinden önce kanunlaşabileceğini kuvvetle umuyorum.

Geçen yıl burada yaptığım konuşmada tasarının özelliklerini teferruatiyle anlaşmıştım. Arada geçen zaman zarfında hiç şüphesiz sizler tasarının teferruatını daha geniş ölçüde öğrenmek imkânını buldunuz; ve belki bir çoğunuz bu tasarının Meclis ve Senatodaki müzakerelerini yakından izledi. Onun için şimdi yakında kanunlaşacağını umduğumuz tasarının teferruatına girmek istemiyorum. Ancak bu tasarı ile memleketimize sosyal güvenlik alanında getirilen başlıca yenilikleri kısaca özetlemekle yetinmek istiyorum.

Bir kere, bilindiği gibi, bu tasarı kanunlaşıp yürürlüğe girdikten sonra prensip olarak İşçi Sigortalarının bütün işçilere, tek işçi çalıştıran müesseselerdeki işçilere kadar uygulanması sağlanmış olacaktır. Ancak bunun gerçekleşmesi tesislerin, özellikle sağlık tesislerinin tamamlanmasına bağlı bulunacaktır.

Fakat şimdiden bir çok büyük illerimizde, geniş işçi topluluklarını barındıran illerimizde, tek işçiye kadar teşmilin hemen gerçekleşebileceğini umuyoruz. Kanunun getirdiği biri başka ileri hamle emekli aylıklarında, daha doğrusu yaşlılık, malûllük ve ölüm aylıklarında, yer alan büyük artışlardır. Bildiğiniz gibi asgari aylıklarda bu artış % 100 ün üstüne çıkmıştır. Asgarinin üstündeki aylıklarda da garinin üstündeki aylıklarda da değişen oranlarda fakat büyük ölçüde artışlar olacaktır. Ayrıca geçmiş yıllarda bağlanmış olan yaşlılık, malûllük ve ölüm aylıkları da yeni seviyeye göre yeniden ayarlanabilecektir. Emeklilik yaşında önemli değişiklikler olmaktadır; Kadın işçiler için emeklilik yaşı 60 dan 55 e indirilmekte, ayrıca kadın erkek işçilerden erken yaşlandıkları tesbit edilenlerin 50 yaşından itibaren emekliye ayrılması mümkün olacaktır.

İşçi eş ve çocukları ile emekliye ayrılan işçilerin de hastalık sigortasından yararlanmaları yine bu tasarıda ön görülmektedir.

Ayrıca bu tasarı isteğe bağlı topluluk sigortası müessesesini getirmektedir. Buna göre, isteyen topluluk, hangi meslekten olursa olsun, İşçi Sigortaları Kurumuna müracaat ederek bir topluluk halinde ve kendi isteğiyle sosyal sigortalardan şu veya bu ölçüde yararlanma imkânına sahip olmaktadır. Topluluk sigortasiyle, böylelikle, Anayasanın ve Kalkınma Plânının ön gördüğü bir genel sosyal güvenlik düzenine bir kapı açılmış olmaktadır. Şimdiden bu açılan kapıdan geçmek isteyen ileri görüşlü toplulukların bulunduğunu sevinerek görüyoruz. Bu arada Türkiye Şoförler Cemiyeti, Bakanlığımıza ve İşçi Sigortaları Kurumuna başvurarak Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısı yürürlüğe girer girmez şoförler topluluğunun isteğe bağlı olarak,ihtiyarî olarak, bir topluluk halinde, sosyal sigortalarından yararlanmak istediğini belirtmiştir. Türkiye Şoförler Cemiyetinin bu ileri görüşlü isteği büyük bir takdirle ve sevinçle karşılanmıştır. Kendileriyle ilk fırsatta bu konuda görüşmeler yapılacaktır.»

YENİ KANUNDAN SONRA SOSYAL GÜVENLİK

Daha sonra, Türkiye'deki tüm sosyal güvenlik kurumlarının birleştirileceğinden söz eden bakan, şöyle dedi:

«Sosyal Sigortalar Kanunu Tasarısının kanunlaşıp yürürlüğe girmesiyle yeni Anayasamızın ve kalkınma plânının sosyal güvenlik alanında gösterdiği amaçlara doğru, ileri bazı adımlar atılmış olacaktır. Fakat şimdiden bu adımların da ilerisinde bazı yeni adımların hazırlıkları yapılmaktadır. Kısaca bu konularda da yüce Kurulunuza bilgi vermek isterim.

Bilindiği gibi, Plânın benimsediği ülkelerden biri, değişik sosyal güvenlik rejijmlerinin bir çatı altında, tercihan İşçi Sigortaları Kurumu çatısı altında birleştirilmesidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi yolunda ilk göz önünde tutulacak husus, Devlet Demir Yolları Emekli Sandığı ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığının İşçi

Sigortaları Kurumu ile birleştirilmesidir. Bu konuda çalışmalar ileri bir safhaya varmıştır. Ancak bu çalışmaları nihai safhaya eriştirmeden önce Meclisdeki Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısının kanunlaşmasını beklemenin daha uygun olacağı düşünülmüştür. Sosyal Sigortalar Kanunu tasarısı kanunlaşınca, diğer bütün mevzuat çalışmalarımızda olduğu gibi, bu konuda da İşçi ve İşveren temsilcilerinin iştirakiyle son toplantılarımızı yapacağız, ve Devlet Demir Yolları Emekli Sandığı ile Askerî Fabrikalar Tekaüt ve Muavenet Sandığının, bu sandıklara bağlı işçilerimizi en tatmin edici bir şekilde, İşçi Sigortaları Kurumu ile birleştirilmesini sağlama yoluna gideceğiz.

Bundan sonra daha ileri bir hedef, T.C. Emekli Sandığı ile İşçi Sigortalarının birleştirilmesidir. Bunun çok daha çetin bir iş olduğunu hiç şüphesiz takdir edersiniz. Önümüzdeki zaman içinde bu yolda çalışmalar yapılacaktır.»

TEŞKİLÂT

Ecevit, bundan sonra sözü, yıllardır şikâyet konusu olan kurum teşkilâtına getirdi, ve teşkilâtın reorganizasyonu hakkında özetle şunları söyledi:

«Bir defa, gitbide artan yapı işlerinin, özellikle sağlık tesisleri yapı işlerinin Bayındırlık Bakanlığına veya bu Bakanlıkça kurulacak bir yeterli kuruma devri düşünülmektedir. İkincisi, iyçi konutları yapılması konusunda Emlâk ve Kredi Bankası ile verimli bir işbirliği kurulması düşünülmektedir. Üçüncüsü de, sağlık hizmetlerinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile verimli bir işbirliği kurulması düşünülmektedir. Bu yönden çalışmalar henüz başlangıç safhasındadır Bu yönde çalışmalar, görüşmeler yapılırken, Yüce Kurulunuzu temin etmek isterim ki, sigortalı işçilerin ve sendikacıların tamamı ile katıldığımız bazı istek ve kaygılarını göz önünde tutmaktayız.»

İŞÇİ KONUTLARI

Çalışma Bakanı, işçi konutları konusunda da özetle şöyle dedi:

«İşçi Konut Kooperatifleri kongresi sırasında, gerek Emlâk Kredi Bankası yöneticileri ile gerek bazı tecrübeli kooperatifçilerle ve ileri gelen Türk-İş yöneticileriyle bu meseleyi birlikte görüşme imkânını bulduk ve bilhassa aramızdaki özel görüşmelerde şu istikametteki bir iş birliğinin tatmin edici olacağı sonucuna vardık: İşçi Sigortaları Kurumu Emlâk Kredi Bankasına büyük ölçüde para yatıran bir müessesedir. İşçi konutları yapımı Emlâk ve Kredi Bankası aracılığına devredildiği takdir ve İşçi Sigortaları Kurumu daha geniş ölçüde bu bankayı besliyen bir kaynak olacaktır. Bu durumda İşçi Sigortaları Kurumu Emlâk ve Kredi Bankasının yönetimine iştirak etmelidir. Böylelikle Emlâk Kredi Bankası aracılığı ile yürütülecek olan İşçi Konut Kooperatifleriyle ilgili işlemler İşçi Sigortaları Kurumunun, dolayısiyle bu kurumda temsil edilen işçi ve işverenlerin sıkı bir denetimi altında, hatta yönetime iştiraki ile yürütülmüş olacaktır. Eğer bu şartlar altında bir işbirliği kurulacak olursa geçmişteki üzücü tecrübelerin tekrarlanmıvacağından hepimiz emin olabiliriz zannediyorum.»

SAĞLIK HİZMETLERİ

Sağlık hizmetlerine ayrılan konuşma ise çok ilgi çekiciydi»:

»Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile İşçi Sigortaları Kurumu arasında sıkı bir işbirliği kurulması zaruretini inkâr etmiye imkân yoktur. Ancak burada bazı çetin meseleler ortaya çıkmaktadır. Çünkü İşçi Sigortaları Kurumu Hastaneleri işçinin ve işverenin ödediği primlerle kurulmuş olan hastanelerdir. İşçi, haklı olarak, bu hastaneleri kendi yuvası olarak, kendi eseri olarak görmektedir. ve bu hastanelerden, gene haklı olarak, çok iyi bir bakım istemektedi; çok yakın bir ilgi beklemektedir. Böyle bakım ve hizmet seviyesi. ilgi seviyesi, İşçi Sigortaları Kurumu Hastanelerinde artık gelenekleşmiş bulunmaktadır. Onun için, bu güzel geleneği bu vazgeçilmesi kimseden istenemiyecek olan geleneği, korumağa, muhafaza etmeğe, kendimizi mecbur hissediyoruz. O halde, sağlık hizmetleri bakımından Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Kurumumuz arasında işbirliği yapılırken bazı ilkeleri göz önünde tutmaya kendimizi mecbur sayıyoruz.»

Ecevit Kongrede

YOLSUZLUK VE BAKANLIK

Son yolsuzluk olayı üzerinde de kısaca duran bakan, «Tahkikatın selâmeti bakımından» konuşmanın yersiz olacağını ileri sürerek şöyle dedi:

«Genel Teşkilât konularına değinirken bir hususa da temas etmeye kendimi mecbur hissediyorum. Bildiğiniz gibi, İşçi Sigortaları Kurumunun adı son zamanlarda bazı yolsuzluk haberlerine karışmıştır. Bunlar hakkında Yüce Kurulunuz önünde etraflı izahat vermeyi, burada bunların muhase-

besine girişmenin, hiç uygun olmayacağına, bazısı Adliyeye intikâl etmiş soruşturmaları etkiliyebileceğini takdir edersiniz. Onun için bu haberlerle ilgili konuların teferruatına inmekte beni mazur göreceğinize güveniyorum.»

SANAYİ KREDİLER

Bülent Ecevit, bu konuya da kısaca değinecek, Sanayicilere verilen kredilerin artılacağını imâ etti.

«Kurum çalışmalariyle ilgili olarak verebileceğim başka bir haber sanayici kredisiyle ilgilidir. Birkaç yıldan beri, Kuruma prim ödeyen sanayicilere verilen bu kredilerin, ekonomik hayatımız bakımından, Türkiyede sanayii teşvik bakımından. dolayısiyle işçilerimize yeni çalışma alanları açmak bakımından, ne kadar yararlı olduğu ve ne kadar büyük bir boşluğu ve ihtiyacı karşıladığı görülmüştür. Yeni hazırladığımız İşçi Sigortaları hekimleriyle ilgili hükümleri ihtiva eden tasarıda bu sanayici kredisinin daha tatmin edici hale gelmesi için bazı tasarıda bu sanayici kredisinin daha tatmin edici hale gelmesi için bazı hükümler de yer almaktadır.»

BANA KIZMAYIN!...

Ecevit, dönmüş, dolamış, işçi konutlarına gelmişti. Konuya girmeden önce, «Belik de bana kızacaksınız...» diyerek haklı endişesini açığa vuruyordu. Çünkü, Bakanlarla sendikacılar arasında yapılan ortak toplantıda, sendika yöneticileri ve Hükûmet üyelerinin tutumunu ayrı ayrı öğrenen sendikacılar, sevdikleri Çalışma Bakanı'nın bu konudaki tutumundan şikâyetçiydiler.

Çalışma Bakanı, uzun uzun 63m² nin birçok batı ülkelerinde de sosyal konut alanı olarak ebnim sendiğini anlatmağa çalıştı. Konuşmanın en uzun kısmı, burasıydı. Fakat işçiler 63 m² lik konutlar da çoluk - çocuk sıkışmak istemiyorlardı. Gürül gürül akan su, müstakil helâ, banyo güzel şeylerdi ama, bunlar işçinin «nohut odabakla sofa» yaşamasına yeterli sebep değildi. Karar verilmişti...

Konuşma, sosyal konutlara ayrılan uzun pasajla son buldu. İşçiler, Çalışma Bakanı'm alkışladılar. ,

Konuşmasından sonra Ecevit, Kongre başkanlığına, kendi yerine Eski Çalışma Bakanı Prof. Cahit Talas'ı davet etti. O anda itibaren de Kongre'nin en çok konuşan adamı kongre başkanı Cahit Talas oldu. Divanı kâtipliklerine de işçi delegenin Ahmet Çehreli ile işveren delegesi Gani Girici seçildiler. Gürültüye getirilen bir oylama ile Kongrenin sabahları 9 - 11 arası çalışma kararı verildi.

Böylece, İşçi Sigortaları Kurumu 19 Genel Kurulu birinci gün çalışmalar sona erdi.

İŞÇİLER KONUŞUYOR

Genel Kurul'un ikinci gününde söz alan delegeler, kuruma, hemen tümü haklı şikâyetler yönettiler. Çalışma Raporu'nun yetersizliği, bunlardan birincisiydi. Bu konuya ilk olarak değinen Deri, Kundura Sanayiî İşçileri Sendikası temsilcisi Mustafa Şahin, Teşkilât Kanunu üzerinde de durarak, bu kanunun bir an önce çıkarılması gerektiğini belirtti.

«Kurum, genel olarak işçiye yararlı çalışma yapmıyor...» diyen Şahin, Anayasa'nın 48'inci maddesini hatırlattı ve Sosyal Sigortalar kurulması ile ilgili işlerde sadece kuruma dayanmanın yanlış bir tutum olacağını ifade etti.

Sosyal Sigortalar Kanunu'nun çıkmaması sonucu, hâlâ ayda 120 lira ile yaşamağa zorlanan işçiler olduğunu hatırlatan Deri' Kundura Sanayiî işçi temsilcisi daha önce sözü edilen Beyoğlu Hastahanesi'nin ve Kazlıçeşme Dispanseri'nin ne olduğunu genel kuruldan sordu.

İşçi evleri 63 m² olması isteniyor.

Sert başkan kürsüde

Daha sonra söz alan Adana'lı tarım işvereni Gani Girici, konuşmasına kendi deyimiyle «Beleş teşekkür» le başladı.

Sultanahmet Hastahanesi'ndeki tasfiye işleminin karışık durumunu hatırlatan Girici, gerek bu hesabın ne olduğunu ve gerekse «çürük alacaklar»ın takip edilmelerinıeki gecikmenin nedeninin açıklanmasını istedi.

Raporda tarım işçilerine yer verilmemesini eleştiren konuşmacı, bu işçiler için gerekli «Barındırma Yurdu»nun hâlâ gerçekleşmediğini ve Adana Sigorta Hastahanesi'ne hâlâ başlanmadığını hatırlatarak, gereği gibi çalışılmadığını ifade etti.

Sıra İlâç, Kimya Sanayii İşveren Temsilcisi Refik Baydur'a gelmişti. Baydur, kurumun sağlık tesislerindeki yatak maliyetleriyle, hasta, poliklinik ve diğer kurum giderlerinin fazla olduğunu ileri sürdü. Bu arada, sigortalı işçilere fazla ilâç verildiğini ileri süren Baydur, ilâç yolsuzluklarının önlenmesi gerektiğini ve işçilerin sosyal konutları için Hükûmet'çe öngörülen 63 m²'lik alanın yetersiz olduğunu ifade etti. İşverenlerin de bu konuda kendi fikirlerine katılma halinde olduğunu gören işçi delegeler, Baydur'u alkışladılar.

Baydur'dan sonra, Karabük demir - çelik işçileri delegesi Ahmet Çehreli, İşçi Sigortaları Kurumu'nun adının «Sosyal Sigortalaı Kurumu» olarak değiştirilmesini ele aldı ve bunun yanlış bir tutum olduğunu, işçinin de hissedarı olduğu bu kurumun adı içinde «işçi» kelimesinin bulunmasına karşı neden bu kadar çekingenlik duyulduğunu sordu.

Madenî eşya sanayii temsilcisi olarak kongreye katılan İstanbul'lu delege Cavit Şarman da özetle, raporda birçok boşluklar olduğunu, prim kaçakçılığı yapıldığını, iş kazalarının önüne geçmek için yapılan çalışmaların yetersizliğini. kurumun gayri menkul yatırımlarının sanayî alanına yöneltilmesinin daha yerinde olacağını belirtti

Petrol-İş Başkanı iZya Hepbir ise, son yolsuzluk olayı üzerinde durarak, yolsuzluğa adı karışan memurları şiddetle tenkit etti. Bu arada Teşkilât Kanunu'nun da bugüne kadar çıkarılamadığından ve politik sebeplerle bina yapıldığından söz eden Hepbir, sağlık tesislerinde işçilere gereken ilginin gösterilmediğini ifade eden konuşmasıyla alkışlandı.

Hepbir'den sonra söz alan Çalışma Bakanı Bülent Ecevit, yolsuzlukla ilgileri olduğu sanılan memurlar hakkında soruşturma tamamlanmadan suçlamada bulunmanın, insan hakları ve hukuka aykırı düşeceğini ileri sürdü

ÜÇÜNCÜ GÜN

Üçüncü gün çalışmalarında delegeler tarafından çeşitli konularda yapılan konuşmaların ilkini Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay'ınki teşkil etti. Asutay, ilâçların kurum eczahaneleri tarafından verilmesinin yolsuzlukları önlemeyeceğini belirterek, sigortalılara ilâç dağıtımının özel teşebbüse verilmesi yolundaki yeni kanun maddesinin sert tenkidini yaptı. İlâçların, kurumca özel ambalajlar içinde verilmesinin, yolsuzlukları önleyeceğini belirtti.

Asutay, bu arada sağlık personelinin yetiştirilmesi için kurslar açıldığını, buna rağmen bu iş için bütçeye tahsisat konmadığını hatırlattı.

Daha sonra söz alan Tütün Müskirat delegesi Zeki Gedik te, burumun adını «Sosyal Sigortalar Kurumu» olarak değiştirilmesine temas ederek, bunun Anayasa'nın 48'inci maddesine aykırı olduğunu ifade etti.

Uzun bir konuşma yapan delege bundan sonra dileklerini özetle şu şekilde sıraladı:

1 — Kurumun adının değiştirilmemesi,

2 — Teşkilât Kanunu'nun bir an önce çıkarılması,

3 — Hastahanelerin personel ve bakım yönünden ıslâh edilmesi.

4 — İş emniyeti denetlemelerinin artırılması,

Ahmet Çehreli, Gani Girici'yi dinliyor.

sefaletin olduğu yerde refah tehlikededir

Halil TUNÇ
«Milliyet'ten»

Sayın Ecevit, son günlerde çeşitli vesilelerle, Tarım İşkolunda çalışanların asgari ücretlerinin yurt çapında tesbiti için, Çalışma Bakanlığının büyük bir çaba gösterdiğini, inanan insanların heyecan ve samimiyeti ile afade etmektedir.

Çalışma Bakanının sözlerine bakılınca, memleketimizde sosyal adaletin gerçekleşmesi yolunda olumlu bir adım atıldığı ve çalışan nufusun % 75.9 unun teşkil ettiği tarım alanında çalışanların asgari bir geçinme imkânına kavuşmak üzere oldukları sanılabilir.

Ben burada Sayın Ecevit'in, iyi niyetinden şüphe edecek değilim. Çalışma Bakanımızın heyecanına ve samimiyetine yüzde yüz inanıyorum. İnanmadığım bir şey varsa, o da çalışanların dışında kalan çevrelerin, iyi niyetle çıkarılan kanunlara, asgari ölçüde de olsa saygı göstereceklerdir. Nitekim Sayın Ecevitin Tarım işkolunda asgari ücretlerin süratle tesbiti için gösterdiği çabaların, tatbikatda boşa gittiği şimdiden söylenebilir.

Kanunlarla tatbikat arasındaki korkunç mesafeyi gözler önünde seren yüzlerce örneği bir çarpıda sıralayabiliriz. Fakat tek bir örnek bile, acı gerçeği anlatmaya yetecektir.

Sayın Ecevit'in çabalarile, Aydın ilinde de Tarım İşkolu için asgari ücret tesbit edilmiştir. Buna göre, her çeşit tarım işinde, işçiye ödenecek asgari ücret 9 liradır. Bir kiloluk et parası olan 9 liralık ücret dahi çevrede geniş memnuniyet uyandırmış, işçiler adeta bayram yapmıştır. Artık, toprak işverenleri, karın tokluğuna veya 3 - 5 liraya bir işçiyi 15 saat çalıştıramıyacaklar, kanunun tesbit ettiği ücreti, gönül rızasıyla olmasa da vermek mecburiyetinde kalacaklardır.

---

5 — Devletin sigortaya iştiraki,

6 — Emeklilik işlemlerinin hız kazanması,

7 — Burslu hemşire ve doktor yetiştirilmesi,

8 — Hastahane personelinin artırılması,

9 — Üsküdar ve Pendik'te dispanser açılması,

10 — Giderlerde tasarruf sağlanması,

11 — Gezici hekimliklerde gerekli yeknasaklığın sağlanması

Gedik'ten sonra konuşan İstanbul'lu inşaat işveren temsilcisi Muharrem Taşçıoğlu, işçi konutları için üzerinde durulan 63 m² lik yapı alanının yetersiz olduğunu teknik bir işveren olarak nedenleriyle bir kere daha belirtti. Bu arada, 1954'ten bu yana ihtiyarlık sigortası kapsamına alınan inşaat işçilerinin, sigortadan faydalanamadıklarını hatırlatarak, bu işçilerin zor durumda olduklarını ifade etmiştir.

İstanbul Teksif temsilcisi Sabri Tığlı da, Sosyal Sigortalar Kanunu'nun hâlâ çıkarılmadığından bahisle, işçilerin ayda 120 lira ile inlediklerini hatırlattı.

ECZAHANELER

Tığlı da, diğer işçi delegeler gibi, sigorta eczahaneleri konusu üzerinde önemle durarak, bu meselelere ticarî zihniyetin hâkim olmasını tenkit etti ve sigortalılara ilâcın mutlaka sigorta eczahanelerinden verilmesi gerektiğini söyledi.

Aydın'ın Söke kazasına bağlı kötü köyün muhtarı da böyle düşünüyorlardı. Bu köylerin arazisi 4 toprak işvereninin ellerindeydi. İşverenler, dört köyün insanlarına yıllardır kan kusturmuşlar, onları boğaz tokluğuna çalıştırmışlardı. K lülerin toprakları yoktu. Belki vardı da, zamanla (lerinden alınmıştı...

Muhtarlar bir araya gelerek geleceğe ait projelc yapmaya başlamışlardı. Artık köylülerin eline az da olsa bir para geçecekti. Bunu, köylerin kalkınmasında kullanabilirlerdi. Muhtarlara göre, asgari ücretler kanunla tesbit' edilmişti. Kanunun emrettiği mutlaka yerine getirilecekti. Başka türlü düşünmek mümkün değildi. Askere gitmek istemeyenlerin yakasını kanun bırakmıyordu. Tarım işçilerinin hakkını vermek istemeyen işverenlerin yakasına da kanun aynı şekilde yapışacaktı.

Dört muhtar böyle düşüne dursun, hasat zamanı geldi çattı. Köylüler geçmiş yılların 3 - 5 lirası yerine, bu yıl 9 lira alacaklarını düşünmenin verdiği sevinçle, çalışmaya hazır olduklarım, muhtar vasıtasile toprak işverenlerine bildirdiler. Ne var ki, toprak işçisinin bayramı çok kısa sürdü. İşverenler, muhtarlara 9 liraya işçi çalıştıramıyacaklarını söylediler. Muhtarlar, şaşırmışlardı. «Nasıl olur, kanun var. Bu sizin yaptığınız kanuna saygısızlıktır. Bize askerde öğrettiklerine göre, kanun dinlemeyenlerin adalet ensesine yapışır.» diyorlardı. Diyorlardı ama, dinleyen kim. Bu sözler işverenleri sadece güldürmüştü.

Muhtarlar büyük bir ümitsizlik içinde köylülerin bulunduğu kahveye döndüler. Köylülere durumu anlattıktan sonra, köyün ileri gelen ihtiyarlarından fikir almak istediler.

Köy ihtiyarları ne yapmak gerektiğini düşüne d sunlar, kendilerini kanunların üstünde gören bizim toprak ağası, civar köylerden 4-5 lira ücretle binlerce işçi toplayarak, işbaşı yaptılar.

Bu, 4 köyün insanlarını açlığa mahkûm etmek demekti. Bir karış toprağa ve hayvana sahip olmayan köylüler, ancak işçilik yaparak hayatlarını kazanmak durumundaydılar. Nitekim, köyde yavaş yavaş açlık ortaya başlamıştı, İşverene boyun eğmekten başka çare yoktu. kanunlar bir işe yaramıyordu.

Kaderlerine rıza gösteren toprak işçileri, yine eskisi gibi 4 - 5 liraya çalışabileceklerini, muhtarlar vasıtasile işverenlere bildirdiler. Ama işverenler, «işimiz yok, biz işimizi gördürecek adam bulduk. Nankör adamlara iş vermiyeceğiz. Bu güne kadar ekmeğimizi yediniz ama, bize nankörlük yaptınız» diyorlardı. Kim kimin ekmeğini yiyor, kim kime nankörlük ediyor belli değildi.

Durumdan haberdar edilen Bölge Çalışma Müdürü de, Kaymakam da acizlerini ifade etmekten öteye bir şey yapamadılar. Söke'de kanun, toprak işverenleri demekti.

Yukarıdaki olay ne «Gazap Üzümleri» nden, ne «İnce Memet»den, ne de «Toprak Kokusu»ndan aktarılmıştır. Bu olay. Söke'nin Sazlı, Savaşı, Sarıkemer köylerindeki toprak işçilerinin kanunların dahi değiştiremediği alın yazısının ifadesidir.

Şu anda, toprağın gerçek sahibi olan, toprak işçileri açlıkla başbaşadır. Burada bir basit gerçeği hatırlamadan edemiyeceğim. İyi niyet, inanç ve samimiyet kâfi değil. Sayın Ecevit, kanunları uygulatabilmek, kanun yapmaktan çok daha önemli. Mesele, kâğıt üzerinde kalacak kanunlar yapmaktan çok, «kanun benim» diyenlere, kanunun ne demek olduğunu bir daha unutamıyacakları şekilde öğretebilmektir.

Artık anlamalıyız ki, «sefaletin olduğu yerde, refah tehlikededir.»

İş güvenliği müfettişlerinin finansmanının kurumca yapılmasını da eleştiren konuşmacı, sigortaya bağlı sağlık tesislerinin yatak sayısının 4 bin olduğunu bildirerek bunun 700 bin işçiye yetersiz olduğunu ifade etti. Bu arada, kurum kadrolarının devamlı olarak kabarmasına karşılık, işlerin yeteri kadar hızla görülmediğinden yakınan Tığlı, kurum sermayesinin yatırım alanlarına üöneltilmediğini ifade ederek, işçi konutları için 63 m² lik alanın yetersizliği üzerinde durdu.

İşçi ve işveren üyelerden teşkil edilecek on kişilik bir kurulun Cumhurbaşkanı'nı ziyaret etmesi ve konuşma sürelerinin de 15 dakikalık sürelerde sınırlanması yolunda ki tekliflerin kabulünden sonra Sivas'lı işçi delegesi, demiryolu işçisi Şerafettin Akova konuştu. Akova da, birçok arkadaşı gibi, kurum yatırımlarının isabetsiz alanlara yöneltildiğini, belirterek hanüz çıkmayan Tarım-İş Kanunu ile sürüncemede kalan İşçizlik Sigortası Kanunu'nun tez elden kanunlaşmasını temennini etti ve Sosyal Sigortalar Kanun Tasarısı'nın da artık gerçekleşme-si gerektiğini ifade etti.

Akova, konuşmasına, Türkiye'deki bütün sağlık tesisleri arasında koordinasyon kurulması gerektiği yolundaki fikri savunarak devam etti. Emeklilik yaş haddinin doğru olmadığını ileri süren konuşmacı, emeklilik yaşının, hizmet yılına göre ayarlanması gerektiğini ifade etti.

ÖNERGE

İşçi Sigortaları Genel Kurul toplantısında, işçi delegeler tarafından kaleme alınan bir önerge ile sigorta eczahanelerinin özel teşebbüse devri konusunda alınan karar bir kere daha protesto edilmiş ve işçinin sırtından milyonlar kazanmağa hevesli kişilerin bu yoldaki çabalarının, Cumhuriyet Senatosu'nda kanun metnine sokulması şiddetle tenkit edilmiştir.

ların işçiye yüzde 35 zamlı ilâç satmasını, «özel teşebbüsü teşvik» diye adlandırmağa cesaret eden is-

İkinci elden milyoner olmağa hevesli kap-kaççıtismarcılara verilen sert cevapta aynen şöyle denilmektedir :

İŞÇİ SİGORTALARI KURUMU 19 UNCU GENEL KURUL BAŞKANLIĞINA

Milyondan fazla işçinin ve hayatlarının son günlerini haketmedikleri bir sıkıntı içinde geçirmeye mahkûm edilen kırk bin emekli işçinin ümitle ve sabırsızlıkla bekledikleri Sosyal Sigortalar Kanununun, işçi sırtından haksız kazanç sağlamaya alışmış bir avuç çıkarcının baltalamaları yüzünden aylardır geciktiğini, Türk sendikacıları olarak, ibretle ve üzüntüyle müşahede etmekteyiz.

Milyonlarca işçinin menfaati, birkaç eczane sahibinin sömürücü emellerine kurban edilmek üzeredir.

Bilindiği gibi, İşçi Sigortaları Kurumu bazı ahvalde ilâç ihtiyacını doğrudan doğruya imalâtçıdan karşılamakta ve lüzumsuz aracıların ortadan çıkmasıyla Kurum ,ilâç fiyatlarında % 35 oranında bir ucuzluk sağlamaktadır. Bu durumu isabetle teşhis eden Millet Meclisimiz çıkarcı grupların çeşitli baskılarına rağmen, işçi sigortaları kurumunun gerekli gördüğü yerlerde eczane açma yetkisini, Sosyal sigorta Kanunusda muhafaza etmeyi kendine bir vazife bilmiştir. Ne var ki Senatodan çıkan metin, Kurumun Eczane açma yetkisini, haksız kazanç peşindeki bir avuç aracının lehine olarak, önemli şekilde kısıtlamakta ve memleketimizin en büyük ilâç tüketicisi olan Kurumu ilâç fiyatlarında % 35 oranında ucuzluk sağlamaktan mahrum etmektedir.

Geçimlerini binbir sıkıntı ve zahmet içinde sağlıyan işçilerimizin paralarının, zahmetsiz kazançlar peşinde koşanlara peşkeş çekilmesine tahammülümüz yoktur. İşçi sağlığının, ahlâk, adalet ve insaf ölçüleriyle asla bağdaşamıyacak hırsızlama bir ticaretin konusu yapılmasına, Türk Sendikacıları olarak, asla müsade etmiyeceğimizi kesinlikle bildiririz.

Millet meclisinin, Ticaret serbestisine ve ahlâkına yüzde yüz aykırı düşen bu kısıtlamayı düzelterek, Türk işçisinin ümitle bağlandığı Sosyal Sigortalar tasarısını, bir an önce kanunlaştırmasını haklı olarak beklemekteyiz.

İşçi Sigortaları Kurumu 19 uncu
Genel Kurul İşçi Delegeleri

Adana'dan gelen diğer bir demiryolu işçi temsilcisi olan Abdülkadir Özdenvar ise, raporda «fuzulî ödenek» olarak gösterilen 830 bin liranın ne olduğunun açıklanmasını istedi.

Dördüncü gün çalışmalarına, Mersin'li tahmil tahliye işçileri temsilcisi Muhittin Gezer'in konuşmasıyla başlandı. Gezer, kısa konuşmasında özellikle sağlık tesislerinin durumu üzerinde durdu ve romatizma, astım, kalp lumbago ve tüberküloz hastalıklarının, tahmil tahliye işçileri için meslek hastalığı addedilmesi gerektiğini, bu konuda geçen yıl verdiği teklifin olumlu vaadlere rağmen, bir yıl içinde sonuçlandırılmadığını bildirdi.

KAÇAK İŞÇİ ÇALIŞTIRANLAR

Daha sonra söz alan Bursa'lı Teksif temsilcisi Kadri Barbarosoğlu, Bursa Hastahanesi'nin yapımının geciktirildiğinden şikâyet ederek sözü gene eczamane konusuna getirdi. Sigortalı işçilerin ancak kurum eczahanelerinden alış veriş etmeleri gerektiğini belirten Barbarosoğlu, birçok yerlerde kaçak işçi çalıştırıldığını, bunun önüne geçmek için gerekli tedbirlerin hâlâ alınmadığını söyledi.

Sağlık tesislerinde sigortalılara gereken ilginin gösterilmesi gerektiğini, oysa yapılmadığını belirten Barbarosoğlu, Bursa Hastahanesi'ndeki diş doktorunun ilgisizliğinden yakındı.

Viskos sanayii işçileri delegesi Emin İplikçi ise, Teşkilât Kanunu'nun bir an önce çıkarılması gerektiğini belirterek, kurum inşaatlarının Bayındırlık Bakanlığı'na, işçi konutlarının yapımı işinin de Emlâk Kredi Bankası'na bırakılmasını tenkit etti.

ÖNCE ZİHNİYET REFORMU

Sosyal reformlar konusuna da değinen konuşmacı, «—Önce zihniyet reformu yapılması gerekir...» diyerek sözü İşçi Sigortaları Kurumu'nun ad değişikliğine getirdi ve kurumun adının değiştirilmemesi gerektiğini söyledi.

Kurulun çalışma raporunu da tenkit eden delebe, iller Bankası'ndaki 91 milyon liranın tecil edildiğini ve Raybank'taki 582 bin liranın ise, bu bankanın iflâsı sonucu battığını hatırlatarak, İş ve İşçi Bulma Kurumu'na tahsisat ayrılmaması gerektiğini ileri sürdü.

Yataksız sağlık tesislerinde de hastahanelerde olduğu gibi, saat 15'e kadar hasta kabulünü yetersiz bulduğunu bildiren delege, kurşun zehirlenmesi sonucu hastahaneye kaldırılan bir hastanın Ankara'ya yollandığını bildirdi ve bu tutumu şiddetle tenkit etti.

Hereke'lı yün ve halı dokuma sanayii işçi temsilcisi Burhan İkiz, kendinden önce konuşan arkadaşı gibi özellikle sigorta hastahanelerinin yetersizliğinden yakındı ve bu hastahanelerin personelinin de saat 15'ten sonra görev başında olması gerektiğini ifade etti.

İşçilerden kesilen sigorta primlerinin, ilgililere belli sürelerde bildirilmesi ve kendilerine hesap kartları verilmesi gerektiğini ileri süren delege, yaş haddinin erkek - kadın ayrımı yapılmaksızın 55 olarak tesbiti gerektiğini ifade ederek konuşmasını bitirdi.

Kütahya'lı maden işçisi temsilcisi Celâl Varol, kurumun adının değiştirilmesini, sosyal mesken inşa alanının değiştirilmesini tenkit ettikten sonra, maden işçilerinin çalışma koşullarının ağırlığı sebebiyle, bu işçilerin emeklilik yaşlarının 60'dan 50'ye indirilmesi gerektiğini söyledi.

Batı linyitleri işçi temsilcisi Yılmaz Sinan Girit se, 216 işçi evinin yapımının bitmesine rağmen bu evlerin hâlâ ilgililere dağıtılmadığını, daha sonra konuşan Mersin'li tahmil-tahliye işçisi temsilcisi Sakıp Bulutlu ise, Mersin Hastahanesi'nin açılışının geciktirilmesini tenkit etti.

Afyon'lu işçi temsilcisi Sami Öznur ise, Afyon'da hâlâ bir dispanser açılmadığını, 400 lira aylıklı bir doktorla yetinildiğini belirterek, bu ilimizde de bir hastahane açılmasının gerekli olduğu ifade etti.

Sinema-film işçileri temsilcisi Mücahit Teoman, iş kazasına uğrayan işçi sayısının sigortalı işçilerin yüzde 11'ine ulaştığını, iş kazalarını önliyecek tedbirler alınmasının gerekli olduğunu ve koruyucu hekimliklerin mutlaka ve tez elden kurulması gerektiğini ifade etti. Bu arada, film yapıcılarının, artistlerinin ve figüranların sigortaya tâbi tutulmaları gerektiğini de ileri süren konuşmacı, daha sonra meslek hastalıklarının, işkollarının karakterlerine göre, genel hastalıklardan ayrılması gerektiğini, iyi yürütülmeyen prim tahsilâtının çürük alacaklara çevrilmesini ve prim iadelerinin geciktirilmemesi gerektiğini söyledi.

İzmir'deki Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay da rehabilitasyon merkezinin İzmir'de kurulmasının yerinde olacağını ifade eden kısa bir konuşma yaptıktan sonra, süresi biten üyeliklerin seçimine geçildi. Hasan Özgüneş, oyların büyük çoğunluğunu alarak yeniden işçi üyeliğine, Turgut Alpagut ise, işveren üyeliğe seçildiler.

Kongrenin beşinci ve son günü, açılıştan hemen sonra kurulan komisyonların raporları okundu.

Bu raporların tümü küçük değişikliklerle kabul edildi.

Kapanış konuşmasını da, Çalışma Bakanı Bülent Ecevit yaptı.

Ecevit'in, İşçi Sigortaları Kurumu'na, yeni çalışma dönemi içinde başarı diliyen konuşmasından sonra, kongre dağıldı.

KANAT ÇIRPMASI

Dört kişiydik oturmuş konuşuyorduk dereden tepeden. İşçi dostu olan biri sordu bir ara :

— Muhitinizdeki bu gürültü nedir? diye. Arkadaşlardan biri fırsat vermeden atıldı :

— Üç boş fıçı yuvarlandı, onların gürültüsü.

Gerçek bu cümlenin içindeydi. Boş fıçı, sepet ve pamuk.

Bir müddet daha beklemek lâzım herhalde. Sepette pamuğun toplanmasını veya boş fıçıların dolmasını. Ama «Ağaç genç iken eğilir» derler, halbuki gürültü yapan boş fıçılar epeyce yaşlı.

Bakanlık heyeti Kongreyi izliyor.

uluslararası çalışma teşkilâtı

karar tasarısı

PLÂNLAMA KONSEYİ

Bir «Plânlama Konseyi» kurulması ve plâna alınan konuların, ara sında işçi temsilcilerinin de bulunacağı bu konseyde görüşülmesi yolunda Hükûmet üyeleriyle aylardan beri yapılagelen görüşmelerin, şimdiye kadar olumlu sonuç vermemesi üzerine, konu, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç tarafından, Cenevre'de toplanmakta olan ILO «Uluslararası Çalışma Teşkilâtı» Genel Kurulu'na götürülmüştür.

Plânlama Konseyi teklifi ilgi ile karşılanmış ve karar komisyonu, yüzlerce üye tarafından verilen tek liflerin arasından seçilen diğer dört teklifle birlikte, Türk işçi delegesinin bu teklifini kabul ederek, bir tasarı metni halinde kaleme almıştır.

ILO Karar Komisyonu tarafından Kaleme alınan teklif, Genel Kurulda yapılacak oylamadan sonra, büyük ihtimalle kabul deilecektir. Tasarının metni şöyledir:

1 — Endüstriyel bakımdan gelişmiş birçok ülkelerin iktisadî ve sosyal politikalarını hazırlamak ve uygulamak üzere, iktisadî ileri görüş, program ve plânlama gerekirliğini her geçen gün daha fazla hissetmelerini,

2 — Kalkınmakta olan ülkelerde, ülkenin özel ihtiyaçlarına uygun ekonomik - sosyal program ve plânlemanın hızlı bir ekonomik gelişim ve sosyal kalkınma için şart olduğunu,

3 — Ekonomik gelişim ve sosyal kalkınma için ulusal ve uluslar arası plânlamada uzun süreli ekonomik uygulamanın önemli rol oy nadığını,

4 — İşe alma ve işgücü politika ları, uluslararası işçi akımı, sosyal sigorta politikalarının bağdaştırılması, ticaret politikaları, öğrenim, teknik eğitim ve genel teknik yardım gibi konularda, koordine edilmiş bir uluslararası harekete temel olmak üzere, uluslararası yüzeydeki ekonomik - sosyal program ve plânlamanın gelişen önemini,

5 — Gelişmekte olan ve ayni za manda endüstriyel yönden gelişmiş ülkelerde hızlı bir ekonomik yaygınlığın ve sosyal kalkınma yönündeki amaçların geliştirilmesi çabasında, Birleşmiş Milletler ve uzman kurulların, özellikle Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın önemli rol oynadığını ve,

6 — Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın çalışma amaç ve prensiplerine uygun olmak üzere, özgür ve bağımsız işveren ve işçi örgütlerinin, bu gibi program ve plânların hazırlık ve yönetimine etkin şekilde katılmalarını sağlayan demokratik programlama ve plânlamanın, ekonomik gelişim ve sosyal kalkınma için vazgeçilmez bir koşul olğunu, göz önüne alarak,

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Genel Kurulu

A — Ülkelerin ekonomik gelişimi ve sosyal kalkınmasıyla ilgili bü tün kararlarda, özgür ve bağımsız işveren ve işçi örgütlerinin etkin şekilde katılmalarını sağlamaya ve garanti etmeye bütün üye devletleri davet eder.

B — Bütün üye devletleri, endüstriyel yönde gelişen ve kalkınmakta olan ülkelerde hızlı ekonomik gelişim ve sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesine yöneltilmiş çabalarını, Birleşmiş Milletler, uzman kurullar ve OECD, EEC gibi diğer ululslararası örgütler yoluyla ve uluslararası yüzeyde koordine etmeğe davet eder,

C — ILO Genel Müdürü'nü, aşağıdaki konularda çalışmağa davet konusunda, Yönetim Kurulu'na çağrı yapar.

Çalışma konuları şunlardır:

a — Ekonomik durum hakkında tahminlerde bulunmak, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişimin programlanma ve plânlaması konularıyla ilgili olarak ve demokratik «Karar verici» kurumun tüm konularını kapsamak üzere, özellikle araştırma alanındaki çalışmalarını yoğunlaştırmak,

b — Ekonomik tahminlerde bulunulması, ekonomik kalkınma ve sosyal gelişimin plânlanması ve programlanması konularında işçi ve işverenlerin ortaklaşa çalıştığı Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın prensip ve amaçlarına uygun olmak üzere, Birleşmiş Milletler'le, uzman kurullarla ve gene bu prensip ve amaçlara uygun koruyucu çalışmalar yapan diğer uluslararası, bölgesel ve ulusal organlarla sıkı işbirliği yapmak.

AÇIK MEKTUP

Sayın Bay,

Mektubunuzun altına imzanızı atmadığınız için size adınızla seslenemiyeceğim. Ben, acı dille kaleme aldığınız mektubunuzda, «yalancılık, halkı parlamenter demokrasiden soğutmak için sistemli şekilde çalışmak»la suçladığınız gazeteciyim.

Mektubunuzu yayımlayan gazeteler, içinde «Basın Ahlâk Yasası»nın sözü edilen cümlelere bundan sonra yer vermemelidirler. Çünkü, haysiyetli fikir işçileri tahkik etmedikleri haberleri yayımlamaktan utanırlar. Eğer bu gazetelerin sorumlusu olan meslektaşlarım, ellerine tutuşturduğunuz mektubu meclis tutanaklarından veya benden tahkik yoluna gitselerdi, gerçekleri tahrif etmiş olmaktan kendilerini kurtarmış olacaklardı.

Sandığınızın aksine, Türk - İş'in tutumu, hiçbir siyasî partiye angaje değildir. Her sayısı adresinize postalanan Türk - İş Dergisi'nin geçmiş sayılarını şimdiye dek okumak zahmetine katlansaydınız, işçi çıkarlarına zıt davranışı görülen her teşekküle, her ferde çattığımızı görecektiniz.

Mensubu olduğunuzu sandığım siyasî teşekküle sempatim olmadığını farzetseniz bile bu, mektubunuzda yazdığınız gibi, «halkı demokrasiden soğutmak ve bu şekilde sınıf farkı şuurunu körükliyerek tehlikeli yollara sapmak» anlamına gelmez. Demek ki, siz bir kendinizi tenkit edene ayni damgayı yapıştırıyorsunuz. Yok böyle şey.

Gelelim sizi kızdıran haberime :

İki sayfa boyunca anlattığınız Parlamentodaki kavga, 8 Nisan 1964 günü olmuştur. Ancak ben sizi sebepsiz yere sinirlendiren yazımda 26 Mart tarihli oturumda çıkan kavgadan bahsetmiştim. «Söz düellosunu aşmayan münakaşalardan ibaret kaldığı»nı yazdığınız 26 Mart günü, mensup olduğunuz siyasî teşekkülün Millet Meclisi grubu tarafından yayımlanan bildirisinde, «Av evvel...'lilerin sebebiyet verdiği müessif kavgada bir ...... milletvekilinin ağır şekilde hırpalanarak hastahaneye kaldırıldığı...» yazılıydı. Bana inanmıyorsanız, kendi grup bildirinizi okuyabilirsiniz.

Bu durumda ya meclise gerektiği gibi devam etmediğinize, ya da fazlasıyla unutkan olduğunuza inanmak gerekiyor.

Her halde maaş ve ödeneklerinizi, gitmediğiniz oturumlar hakkında yalan yanlış mektuplar kaleme alarak bu hakaret dolu iftiraları gazetelerde yayımlatmanız için vermiyorlar. Parlamenter demokrasinin savunuculuğunda şampiyonluk yolunda olan sizden meclis çalışmalarına devam istemek, kıymet verdiğiniz yegâne insanlar olduğunu sandığım seçmenleriniz kadar bizim de hakkımız, görevimizdir.

Sayın Bay,

Eğer 26 Mart tarihinde Millet Meclisi'nde idiyseniz, o zaman, çok unutkan olduğunuza inanmak zorunda kalarak size not tutmağı tavsiye edeceğim. Ben uzun yıllardır böyle yaparım ,hiçbir yazıma tekzip veya tavzih almadım. Siz, gülünç duruma düşmekten ancak bu şekilde kurtulabileceksiniz.

Oysa, sizin durumunuzda olan böylesine unutkan bir vatandaşın, asgarî sorumluluk hissiyle, istifa etmesi beklenir. Hafızadan böylesine yoksun kişiler, değil kanun yapıcılık yapmak, tedaviye muhtaçtırlar. Ama, ben sizin kendinize «kıyamayacağınızı» mektubunuzun seviyesinden ve tutumunuzdan anlıyorum.

Size daha fazla yer ayırmayacağım. Benim yazdıklarımın her satırı doğrudur. Haysiyetli bir fikir işçisi olarak, tekzip yoluna başvurmayı doğru bulmadım. Bunun için tahkik etmeden yalan dolu mektuplar yayımlayan gazeteler için bu yola başvurmayacağım.

Saygılarımla,

bir geziden notlar

Geçenlerde, sendikalarla ilgili bilgi toplamak için, Yozgat, Sivas, Tokat, Malatya Kayseri ve Kırşehir illerinde bir gezi yaptım. Bu Orta Anadolu illerinde ilk göze çarpan şey, pek az sayıda fabrika oluşu. Mevcutlar da, devlete ait fabrikalar. Özel teşebbüs yok gibi birşey. Sadece un fabrikaları var. İşgücüne çok az ihtiyaç gösteren ileri teknikle kurulmuş tesisler. Bu fabrikaların yapacağı işi su ile işleyen eski değirmenler ve fabrikalar da pekâlâ görebilirlerdi. Ama, plânsız bir gidişin sonucu olarak modern fabrikalar kurulmuş, eski işletmeler ise iflâsa mahkûm edilmiş.. Kısaca, memleket için bir sürü sermaye, döviz ve enerji israfına sebep olan, fakat millî ekonomiye yeni değerler katmayan bir tutum.

Anadolunun her yerinde aynı durum görülüyor. Her tarafta ithal malı sayısız modern un fabrikaları kuruluyor, eski fabrikalar ölüme terk ediliyor. Fakat, eski fabrikaların kapılarını kapamalarına rağmen, modern fabrikaların istihsal kapasitesi de ihtiyacın üstünde. Tıpkı dokuma sanayiinde olduğu gibi. Her iki sektörde kriz olmasına rağmen, özel teşebbüs yine de un veya dokuma fabrikası kurma peşinde.

Memleket için bunun fiyatı, döviz, sermaye ve enerji israfının yanı sıra düşük ücret ve işsizlik oluyor. Bununla beraber, özel teşebbüsün çok büyük bir kısmı, sınaî faaliyetlere itibar etmiyor Ticarete yöneliyor. Bu da yeni iş alanları yaratılmasına imkân vermiyor. Anadolu eşrafı, otomobil acenteliği, benzin istasyonu açmak ve apartman kurmak sevdasında. Tefecilik de hayli yaygın bir faaliyet. Tarihi bir Anadolu şehrinde bir büyük siyasi partinin önde gelen iki siması tefeci. Bu sebeple, Anadolu halkı yeni iş alanlarının açılmasını fabrikalar kurulmasını devletden bekliyor. Gerçekten de, ancak devlet fabrikaları olan yerlerin iktisadi hayatında hafifden bir kıpırdama var. Devlet fabrikasından yoksun kalan, Yozgat, Kırşehir gibi iller ötekilerden hemen farkediliyor Bunu çok iyi anlayan Anadolu halkı fabrika peşinde, «İlle bir fabrika» diyor. Meselâ, Yozgat'da herkes bira fabrikasını bekliyor. Devletin ise bugünkü şartlar altında imkânları mahdut. Özel teşebbüs de Anadolu'da mevcut değil. Bu da gezdiğimiz illerin fakirliğe mahkûm edilmesi demek. Ancak, sistemli ve geniş bir devletçilik politikası çilekeş Anadolu halkının yüzünü güldürebilir.

Ücretler bakımından da devlet ve özel sektör arasında büyük bir uçurum var. Devlet fabrikası işçisi, ötekilerine nazaran imtiyazlı durumda. Bunun en tipik örneğini Turhalda gördük. Turhal Şeker Fabrikası işçilerinin asgari ücreti 16,— TL. sı. İşçilerin büyük çoğunluğunun ücreti, 22.— TL. smdan aşağı değil. Ayrıca sosyal yardımlar var. İşçilerin hemen hepsi ev sahibi olmuş. Elektrik ucuz işçilerin çoğu, camaşır makinesi, buzdolabı alabilecek imkâna erişmişler. 16 liralık asgari ücret, sosyal yardımlarla 27 lirayı buluyor. Güzel bir toplu sözleşme yapılmış. Ne yazık ki, bundan müstahdemler ve fabrikadaki tarım işçileri faydalanamıyor. Şeker fabrikasından 10 dakika mesafede ise, Özdemir Antimuan madeni var. 300 kadar işçi çalıştıran bir maden. Burada hiç bir sosyal yardım yok ve ücretler 7,5 - 8 lira. Kanuni asgari ücret, bu miktarın üzerinde. Özel maden sahibi kanuni asgari ücreti dahi ödemeye yanaşmıyor. Bölge Çalışma Müdürlüğünün harekete geçmesi üzerine de madenin müdürü, «bu kadar ücret veremem, Anayasa'ya aykırı bu! Anayasa Mahkemesine gideceğim!» diyebiliyor. Artova'daki krom madenleri işçilerinin durumu ise çok daha feci. Orada işçiler dört aydır ücret alamamışlar. Büyük devlet adamının madenci oğluna ait olduğu söylenen bir krom madeninin aylardır ücret ödeyememesi herkesin ağzında. Un fabriakları ve fırın işçilerinin durumu da çok kötü. Bir un fabrikasının sahibi ile görüşüyoruz. Kanunî asgari ücret 8,5 lira olduğu halde, işçilere 6,5 lira ücret ödediğini saklamıyor. «Her akşam içtiğim bir duble rakı inanın boğazımdan geçmiyor. Ama daha fazlasını ödemem mümkün değil » diyor. Tarım işçilerinin hali ise, hepsinden berbat. Turhal Şeker Fabrikasının hemen yanındaki tarlalarda günde 13 - 14 saat, 4,5 lira ücretle çalışan tarım işçileri gördük. Bu durumda devlet fabrikalarında işçi olmanın imtiyazlı sayılmasına şaşmamak lâzım. Nitekim, Malatya'da işçiler :

«Yaşamak istersen Şekere

Evlenmek istersen Tekele» diyorlar.

Doğan AVCIOĞLU

Sendikacılık da, devlet sektöründe gelişmiş. Devlet Sektöründe işçilerin hemen hepsi sendikalı. Toplu sözleşmelerin imzalanmasıyla, şimdiye kadar sendikalı olmayanlar da sendikaya girmek için yalvarıyorlar. Sendikaya üye olmak yarışını tipik bir örneğine Teksif Kayseri Şubesinde şahit olduk. Teksif'in Kayseri Şubesi, yeni üye olmak isteyenlerden 50 lira giriş parası alıyor. Sendika merkezinde 50 lirayı bir an önce vermeye çalışanlar, giriş parasını taksitle ödemeyi teklif edenler bu bir ceza mı diyenler, paranın ücretlerinden kesilmesini ileri sürenler hareketli bir manzara teşkil ediyordu. Neticede, bir iki saat içinde 50 lira giriş parasını ödeyen yüze yakın işçi sendikaya kaydedildi. Bünyan'da ise, şimdiye kadar sendikaya girmeyenleri, üye almama yolunda kuvvetli bir eğilim var. «Şimdiye kadar akılları neredeydi» diyorlar. Fakat öyle anlaşılıyor ki, toplu sözleşmelerin imzasile, devlet sektöründe sendikasız işçi kalmayacak. Devlet sektörü sendikacıları, iyi yetişmiş, ciddi, sendikacılar intibaını veriyorlar. Sendika lokalleri, defterleri, hesapları muntazam. Bir zamanlar sendikalara hakim olan parti çekişmeleri azalma yolunda. «Önce particilik, sonra sendikacılık» formülünün yerini, «önce sendikacılık, sonra particilik» formülü alıyor. Böylece, ayrı siyasi kanaatlerde olsalar da, yöneticiler, işçi menfaatlerini her şeyin üstünde tutma konusunda birleşiyorlar. Bazı illerde, sendikacılığı, parti çekişmeleri kadar dejenere eden mezhep kavgaları da azalmakta.

Devlet sektöründe sendikacılığın kuvvetli olmasına karşılık, özel sektöre ait işyerlerinde kurulu sendikalar bir hayli zayıf Buna sebep, işyerlerinin ufak ve dağınık olması, işverenlerin sendikacılığı anlayacak bir olgunluğa erişmekten uzak bulunması ve boğaz tokluğuna çalışan işçilerin iş güvensizliği içinde yaşaması Meselâ, Malatya'da Oleyis Şubesini gördük. Şube başkanı gece pavyonlarda akordeon çalan, gündüz de işverenlerin muhasebeciliğini yapan sempatik bir genç. Kendi bürosunu sendika merkezi haline getirmiş. «İşçilerden tek bir kuruş aidat alamıyorum.» diyor. «Sonra ben muhasebeci olarak işverenlerin bir çok sırlarını biliyorum. Sendika başkanı olarak da işçilerin haklarını korumak zorundayım. İkisini bağdaştırmak mümkün değil. Ayrılmam lâzım, aman çekilme deniyor».

Ufak ve dağınık işyerlerinde işçiyi teşkilâtlandırmak ve toplu sözleşme yapmak ta çok zor bir mesele. Kayseri'de hızlı bir teşkilâtlanma çabasında bulunan Tomis yöneticilerini bu bakımdan çok dertli, fakat azimli gördük.

Özel sektör işverenleri, sendikacılığın gelişmesine de şiddetle karşı koyuyorlar. İşçilerine sendikaya girmemeleri için baskı yapıyorlar. Bir işveren, sendika görevlisi olduğunu öğrenince, büyük bir şımarıklık içinde «işçileri şımartıyorsunuz» demekten kendini alamadı. Bu şımartma sözünü daha sonra sık sık işittik. İşçilerin kanunî haklarını elinden geldiği kadar korumak için çapa gösteren idealist bir Bölge Çalışma Müdürüne, işverenler ateş püskürüyorlar. «Müdür, Farmason» diyorlar Ne yazık ki, bu kötü işveren zihniyetinin temsilleri arasında, son işçi kanunlarına oy vermiş milletvekilleri de var!

Meselâ, Malatya'da bir un fabrikasının sahibi olan bir milletvekili, işçilerinin sendika lâfı etmesine dahi karşı koyuyor. Sendikalı işçiyi, sendika yetkililerini semtine uğratmıyor. «Niye mücadele etmiyorsunuz?» diye sendika yetkililerine soruyorum. Cevap şu : «Korkuyoruz. Fedaileri var, öldürürler!»

Bu zihniyet elbette değişecek, ya da sendikacıların gücüyle zorla değiştirilecek. Zihniyet değişikliğinin şimdiden iç açıcı örnekleri de var. Bunun sevinç verici bir örneğini Turhal'da gördük. Turhal'da Şeker - İş Şubesi, sevimli kasabanın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş. Şeker - İş kasabada adeta öncü bir rol oynuyor. Kasabanın meselelerile ilgili her toplantıya, çeşitli komite çalışmalarına Şeker - İş mutlaka çağırılıyor. Resmî törenlerde en çok alkış toplayan Şeker - İşçiler. Turhal'a 27 Mayıs Bayramından bir gün sonra gitmiştik. Kasaba halkı, Şeker - İş'in Fabrikayı temsil eden panosunu konuşuyordu.

Şeker - İş Belediye seçimlerinde, her iki siyasi partiyi de ikna ederek, liste başlarına işçi adaylarını koydurmayı başarmış. Şimdi Turhal'da 11 kişilik Belediye Meclisi üyelerinin hepsi işçi. Kasabadaki gazetenin başyazarlığını sendika başkanı

Turhal örneklerinin çoğalacağı günlerin uzak olmadığı inancındayız.

yapıyor.

TOPRAK REFORMU

ICFTU Toprak Reformu'nu Soruyor!...

Brüksel'de 2-4 Mart 1964 tarihleri arasında yapılan Milletlerarası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu İcra Heyeti toplantısında toprağın gayri âdil dağıtımı sonucu memleketlerin zirai bünyelerinde doğan problemler ve ziraat tekniği konusu ele alınarak, az gelişmiş memleketlerin iktisadi ve sosyal ink'şafı için toprak reformuna olan acil ihtiyaç tebarüz ettirilmiştir. ICFTU görüşüne göre, toprağın âdilâne dağıtımı konusuna eğilmek, kira reformunu gerçekleştirmek, ziraat tekniğini geliştirmek ve benzeri tedbirleri almak suretiyle ziraat ekonomisinin rasyonal bir şekle sokulması, toprak reformunun ana hedefini teşkil etmektedir.

ICFTU İcra Heyeti, az gelişmiş memleketlerin bazılarında toprak reformunun elân plânlanmış veya halen ilgili çalışmaların yapılmakta bulunduğunu nazarı itibara alarak, bu çalışmaların ne merkezde olduğunu tâyin edebilmek gayesiyle "Toprak Reformu" ile ilgili bir anket hazırlıyarak üyesi işçi teşekküllerine yollamıştır. Bu anketin hazırlanışında ICFTU ve Milletlerarası Plântasyon, Ziraat ve Yardımcı İşkolları Federasyonu müştereken çalışmışlardır.

Aşağıda tam metnini verdiğimiz ankette sendikacılık hareketinin bu konu hakkında görüşlerine büyük bir ehemmiyet atfedilmiştir. Diğer taraftan az gelişmiş memleketlerin kalkınması için elzem olan bu gibi tedbirlerin alınmasında hükûmetlerin tutumu öğrenilmeğe çalışılmaktadır.

Teşkilâtımıza gönderilen "Toprak Reformu Anketi" dikkatle cevaplandırılarak ICFTU'ya intikal ettirilmiştir.

TOPRAK REFORMU ANKETİ

I. Toprak Reformu'na Olan İhtiyaç

1) Kanaatinizce memleketinizde toprak reformuna ihtiyaç var mıdır?

1 — Türkiye'de toprak reformuna ihtiyaç vardır.

a) 1952 yılında yapılan tarım anketi, toprak dağılışında büyük adaletsizlikler olduğunu göstermektedir.

b) Kiracılık usulü yaygındır ve kiracılık usulü, çifçinin toprağı gereken ihtimamla işlemesini engellemektedir. Çiftçi, işlediği toprağın sahibi olduğu takdirde, verimin artması beklenmektedir.

c) Türkiye'nin özellikle doğu illerinde, batı feodal sisteminden farklı olmakla beraber, toprak münasebetlerinde bir cins feodal sistemin kalıntıları hala mevcuttur.

Beş Yıllık Kalkınma Plân'nın 1964 programında «Kalkınma çabası içinde bulunan ülkelerde, toprak mülkiyetinin kişiler arasında daha dengeli dağılımının sağlanması ve tarım sektöründe verimli bir düzenin kurulması anlamında, toprak rehormu bir ön şart olarak çıkmaktadır.» ifadesini kullanarak, toprak feformuna olan ihtiyacı belirtmektedir

2) Memleketinizde yapıcı bir toprak reformu politikasının yürütülmesi nususunda bir takım ciddi engellerle karşılaşılmış mıdır? Toprak reformu plânlarının bilhassa hazırlık, kabulü, kanunlaştırılması ve veya tatbiki safhalarnda karşılaşılan engelleri tebarüz ettiriniz. (Siyasi partilerin muhalefeti, sosyal gruplar, finansman güçlükleri, teknik güçlükler v.s.)

2 — Türkiye'de 1945 yılında, yâni tek parti devrinde, şefin direktifleril̇e bir toprak reformu kanunu çıkarılmıştır. Toprak sahiplerinin büyük mukavemeti ile karşılaşan bu kanun, 1946 yılında çok partili hayata geçildikten sonra uygulanamamıştır. Ancak devlet topraklarının, topraksız çifçiye dağıtılmasile yetinilmiştir

Bugün de, büyük toprak sahiplerinin, istisnasız bütün siyasi partilerde kuvvetli durumda bulunması, toprak reformuna karşı kuvvetli bir mukavemetin mevcudiyetini göstermektedir. Esas itibarile, ticari ve mali faaliyetlere dayanan kapitalist sınıfın da, toprak reformundan yana olduğu söylenemez. Bununla beraber, iktidar partisi içinde, aydın çevrelerde, toprak reformu şiddetle desteklenmektedir. Sendikalar, toprak reformu içinde mücadele kararı almışlardır. Topraksız köylüler de, yürüyüşler yaparak, hükümeti toprak reformuna zorlamaya başlamışlardır. Ana muhalefet partisi ise, toprak mülkiyeti değiştirilmeden, bir zirai kalkınma hareketine girişilmesini isteyerek, toprak reformu aleyhine vaziyet almıştır.

II. Bu konuda Hükûmetlerin Teşebbüsleri

3) Hükûmetiniz, memleketinizde toprak reformunun yapılması zaruretini, prensip olarak, kabul etmekte midir? (cevabınız müsbet ise bilhassa 4 - 7 sualleri cevaplandırmanızı rica etmekteyiz)

3 — Hükümet toprak reformu yapılması zaruretini, prensip olarak kabul etmiştir. Beş Yıllık Kalkınma Plânı, «ekonomik kalkınmanın bir ön şartı olarak, toprak reformunun gerçekleştirilmesini istemektedir. Esasen, toprak reformu 1961 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,nda da yer almaktadır. Anayasa'nın 37. maddesi şöyledir: «Devlet toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlarile gereken tedbirleri alır. Kanun, bu amaçlarla, değişik tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahip olmasını kolaştırır.»

4) Hükûmetiniz, müşahhas bir toprak reformu plânı tasavvur etmekte veya hazırlamakta mıydı? Cevabınız müsbet ise, bu hazırlıkların hangi safhada olduğunu, plânın mutasavver tatbik mevkiine konulması tarihini belirtiniz. (Plânlanmış teşebbüs hakkında donelerin veya müşahhas plânların özetlerinin yollanılmasını rica etmekteyiz.)

4 — Hükümet, toprak reformu konusunda Tarım Bakanlığına iki tasarı hazırlatmışsa da, tasarlar hükümetçe yetersiz bulunduğu için, parlamentoya intikal ettirilememiştir. Tarım Bakanlığı halen yeni bir tasarı hazırlanmıştır. Bankalar Kurulunda henüz görüşülmeyen bu son tasarının hükümleri gizli tutulmaktadır

5) Memleketinizde bir toprak reformu plânı kabul edilmiş midir, kanunlaşmış mıdır? (Kabul edilen veya kanunlaşan plânın özet ni yollamanızı rica etmekteyiz.)

5 — Toprak reformu tasarısının ihtiva ettiği hükümler, henüz kamu oyuna açıklanmamıştır. Tasarı, Bakanlar Kurulunda görüşüldükden sonra kamu oyuna açıklanacaktır. Bununla beraber, Kalkınma Plânı, toprak reformuna esas olacak bazı esasları kabul etmiştir. Bu esaslar şunlardır:

«a) Verimlilik ve üretimi arttıracak, aynı zamanda sosyal adalet ilkelerine uygun düşecek bir mülkiyet düzeni meydana getirmek üzere, tarımdaki nüfus tazyiki esas alınarak, bölgelere ve tarım çeşidine göre en geniş toprak büyüklüğü tâyin edilecek, geri tarım toprağı, verimli şekilde tarım yapabilecek işletme büyüklüğüne göre topraksız çiftçiye dağıtılacaktır. Kişisel mülkiyet hakkı kalmak şartiyle işletmede kooperatifleşme teşvik edilecektir.

b) Kurulacak yeni düzenin devamlılığını sağlamak üzere, miras hukuku ile ilgili hükümler, tarım işletmesinin kötü şekilde parçalanmasını önleyecek şekilde gözden geçirilecek, toprakların reform ilkelerine uygun olmayan bir şekilde muvazaalı olarak el değiştirmesini önleyecek, reformla kurulan işletmelerin hedeflere uygun şekilde çalışmalarını sağlayacak mevzuat hazırlanacaktır.

c) Plândaki ilkelere uygun toprak reformunun geçikmeden gerçekleştirilebilmesi için, 1963 yılının ilk yarısı içinde reformu uygulayacak teşkilât ve yetkileri belirtilecektir. Öte yandan merkezde, toprak dağıtılması, kooperatifçilik ve kiracılığın genel esasları, donetim kredisinin ilkeleri, bölge komisyonunun çalışma usulleri ve değerlendirme kıstasları tesbit edilecek, bölgelerde de her bölge için insangücü ve toprak dengesini tesbit edecek, toprak, ve ürün çeşidini gözönünde tutarak her bölge için en geniş işletme büyüklüğünü ve dağıtılabilir toprak miktarını tâyin edecek komisyonlar çalışmalarına başlayacaklardır. Bu işlerin de, 1963 yılı sonunda bitirilmesine çalışılacak ve kanundaki esaslar dairesinde reformun uygulanmasına başlanacaktır.»

Kalkınma Plânında yer alan bu tedbirlerin uygulanmasına. henüz başlanmamıştır.

6) Toprak reformu plânında veya ilgili mevzuat hükümlerinde ziraat işçilerinin yerleştirilmeleri meselesine ne dereceye kadar yer verilmiştir?

7) Toprak reformu plânı veya ilgili mevzuat hükümleri, arazi zirai istihsal, pazarlama ve kredi temini konularına müteallik kooperatif şekillerine ne dereceye kadar yer vermiştir?

6 ve 7 inci soruların cevabı madde 5 de verilmiştir.

III. Bu Konuda Sendikacılık Hareketi'nin Görüşü

8) Teşkilâtınız toprak reformu konusunda, resmî bir şekilde ve efkârı umumiye nezdinde, tutumunu belli etmiş midir? Cevabınız müsbet ise lütfen sebepleriyle birlikte tutumunuzu ana hatlariyle belirtmenizi rica etmekteyiz.

8 — Türk-İş'in V. Genel Kurul Toplantısı'nda, üye sendikaların oy birliği ile, toprak reformunun desteklenmesi kararlaştırılmıştır.

İşçi evleri 63 m² olduktan sonra

Türk-İş toprak reformunun, tarım işçilerinin durumunu islâh edeceği, tarım üretimini arttırarak, sanayileşmeyi hızlandıracağı ve büyük toprak sahiplerinin siyasi egemenliğini kıracağı inancındadır.

9) Eğer herhangi bir teşebbüste bulunulmuşsa, toprak reformu alanında hükûmetin'zce atılan adımlar hakkındaki görüşleriniz nelerdir? (Hükûmet teşebbüsünün tatbikatta ortaya çıkan müsbet ve menfi tesirlerini belirtiniz)

9— Toprak reformu tasarısı henüz açıklanmadığı için Türk-İş' görüşünü henüz etraflı olarak tesbit etmiş değildir. Tasarı açıklandıkdan sonra, Türk-İş görüşlerini en geniş şekilde duyuracaktır.

Bizden Söylemesi

Ekonomik - sosyal sorunlara halk yararınaeğildiği iddiasında olan bir dergide, Türk-İş'in grev kararlarındaki tutumunu, kendine şahısları da hedef alarak, oldukça acı bir bir dille yeren bir yazı çıktı. İnandığı doktrinin sert köşelerine çarpa çarpa bitap hale düşen yazar, realitenin nerede olduğunu bilemiyecek kadar sendikacılıktan uzak olsaydı, kendisini bir dereceye kadar mazur görmek belki de mümkün olabilecekti.

Grevlerde, grevci sendikaların ve topyekûn işçi hareketinin yararını düşünen Türk-İş'in yöneticileri, grevci sendikaların hareketlerini durdurmak yeteneğinden zaten kanunen yoksundur. Türk-İş, Türk Sendika Hareketi'nin organlarını, Donkişotvarî' davranışlarla kışkırtan zihniyet ve bu zihniyetin temsilcileriyle de mücadele etmekle kendini göıevli saymakta dır. Grevlerin zamanını, vasatı, psikolojik ve ekonomik faktörleri hiçe sayarak yapılan kışkırtmalar, Türk Sendika Hareketi'ni çelmelemekten ibaret amacına hiçbir zaman ulaşamayacaktır.

Ayni derginin son sayısında ise, bu sefer, şahısları da hedef tutan ağır bir yazı çıktı Türk-İş hakkında... Yöneticilerinin şahsında Türk-İş'i yıpratmak istiyen sistemli bir kampanya karşısında kaldığımızı açıkça gösteren bu ikinci yazı da ayni dergide yer alınca, kendimizi cevap vermeğe zorunlu hissettik.

Yazarın kendisi de bilmektedir ki, sendikacılık palavra değildir, palavra ile yürümez. Muhtelif tarihlerde söylenen sözleri, onbinlerce satır arasından itina ile seçerek karikatürize etmeğe çalışmak işçi yöneticilerini yıpratmaz.

Ayni metodu bizde uygulayalım: Yazar, «Türk İşçi hareketinin sosyalist olmasını istemiyoruz...» demiştir. Oysa, yazarın politik eğilimiyle uzak-yakın ilgisi olmayan sözler, bir cümle sonra tavzih edilmektedir. Biz de ayni yolu tutup, her sayımızda yazarın bir fikir ifade eden cümlesi yerine, yalın olarak başka anlam veren cümle parçacıklarını ele alır, onu yıpratmağa çalışacak olursak, gerek Türk-İş Dergisi'nin, gerekse bu derginin okuyucuları, Türkiyenin hayatî problemleri ve bu arada sendikal meseleler hakkında çok iyi eğitilirler...

Biz, bu yolu tutmayacağız. Polemik yapmak niyetinde de değiliz. Koca bir makelede ifade edilebilen tek fikre de şu cümleyle cevap verelim: Türk Sendika Hareketi, hiçbir yabancı ülkenin hegamonyası altında değildir.

Türk Sendikacılılarının dizlerinden aşağıya doğru keçe olduğunu, bu ayaklara diş geçmeyeceğini bilmen görünen yazar, sendikacılıların da temiz giyinebileceğini, güzel kol düğmeleri takabileceğini öğrenmelidir. Bunların sendikacılıkla uzak-yakın ilgisi yoktur.

Bizden söylemesi..

Evet Bizden Söylemesi....
Söylediklerimizi duymak istemiyenlere, duyup ta anlamak istemiyenlere, anlayıp ta anlatmak istemeyenlere, anlatmak isteyip te anlatamayanlara, anlatamadığını bilmeden anlatmaya kalkanlara...

İsmail ARAS
Toleyis Başkanı

Tahriklere Aldanmayın

Türk işçileri, 17 yıllık sessiz sedasız mücadeleden sonra, hakları olan hukuk düzenine ve teminata kavuştular.

Batı ülkelerinde, yıllarca süren kanlı mücadeleler sonunda elde edilen bu hakların, Türk İşçisi'ne ayni yollardan geçmeden alınmış olması sanki bir noksanlıkmış gibi bazı çevrelerde tenkit edildiği görülmekte ve bu ayıbı kapatmak için, elde edilen hakların kullanılmasında savaş ve sabotaj yolları tavsiye edilmektedir. Işçinin dostu ve koruyucusu maskesine bürünülerek yapılan bu tavsiyelerin asıl amacı, işçiyi istismardan ibarettir.

Işçinin hakkını teminat altına alan bir Anayasa mı hazırlanıyor? Derhal bu hareketin karşısına geçilir, "Efendim, bu Anayasa işçinin hakkını korumaktan uzaktır.." feryadı basılır.

Işçinin hakkını tanıyan ve koruyan bir kanun mu çıkarılıyor? Derhal feryat.. "Işçinin hakları kısıldı. Işçiler patrona esir edildi."

Bakanlarla sendikacılar üç ayda bir toplanarak memleket ve işçi meselelerini mi görüştü? Derhal feryat.. "İşçiler Hükûmete satılıyor.."

Sendikacılar görgü ve bilgilerini artırmak için Amerika'ya mı gitti? Derhal feryat. "Türk - İş sendikacılığı nereye götürmektedir? Yardım görebilmek için Amerikan kapitülasyonlarının uşağı olduk.."

Sendikacılar, ilgili kanunun çıkmasından bir yıl bile geçmeden, sessiz sedasız 5 yüz küsur toplu iş sözleşmesi mi yaptı? Derhal tahrik. "Satıldınız.. Savaşıp diretseydiniz daha çok zam alacaktınız."

Bu gibi aslı astarı olmayan sözlerle işçilerimiz tahrik edilmek istenmektedir. Peki, kimdir bu insanlar? Sendikacı mı? Hayır.. İşçi mi? Hayır. .

Işçinin koruyucusu rolü oynayan bu insanlar, aslında, işçiyi kendi siyasî emelleri uğruna istismar etmek istiyen işçi düşmanlarıdır.

Ankara'da yayımlanan bir derginin neşriyatını takip edenler görmüştür ki, bu dergi, neşriyatıyla işçiye yararlı olmayı hedef edinmemiştir. Bu dergi, işçiyi malzeme olarak kullanıp, kendi hedefine varma gayretindedir. Gözlüğü, yurttaki olumlu hamleleri görmiyen bu dergi, işçilere devamlı olarak anarşist mücadele metodları tavsiye etmektedir.

Ciddî ve gerçek sendikacılığa inanan insanlar isek, bu tahrik edici tertipler karşısında susmamalıyız. Türk işçilerine dost görünüp, ona düşmanlık edenlerin maskelerini her vesile indirmeliyiz.

Türkiye'de sendika hürriyeti yokken, bu hürriyeti almak için mücadele etmesini bilen idealist sendikacılar, bu hürriyetin kullanılmasında da ayni ustalığı göstereceklerdir. Türk işçisi bundan emindir.

Ancak, itiraf etmek gerekir ki, işçinin refahını, huzurunu, saadet içinde olmasını istemiyen bir istismarcı grup vardır. Bu grup, işçinin herkese daima küskün olmasını, huzursuzluk içinde olmasını, kendi çıkarının başlıca teminatı sayar.

Türk işçisi, haklarının Anayasa teminatı altında olduğunu ve uygulamaya geçildiğini biliyor. Şimdi artık demokratik usullerle, masanın bir başına işçiler, öte yanına işverenler oturuyor, serbest pazarlık yoluyla bütün haklar teker teker alınıyor. Yıllarca ihmal edilmiş haklar, elbette bir gün içinde alınamıyacaktır. Ama, bu tüm hakların alınamıyacağı anlamına gelmemektedir.

Işçi haklarına değer veren demokratik ülkelerde sendikacılığın başlayış tarihi iki asır öncesine uzanmasına rağmen, bu ülkelerde bile işçilerin istekleri bitmemiştir. Demir perde gerisindeki komünist ülkelerde ve diğer totaliter rejimlerde ise, halkla birlikte elbette işçi de sefalet içinde bulunmakta ve hürriyetten yoksun sendikalar, bu duruma âdeta seyirci kalmaktadırlar.

Işçinin hamisi olduğunu iddia eden doktrinin öncülerinin iç yüzünü, bir partilinin istifasını açıklayan broşürden okuyanlar, Türk Işçisi'nin nasıl istismar edilmek istendiğini daha iyi öğreneceklerdir.

Tahriklere aldanmayacak, yolumuza uygar sendikacılık prensipleri içinde tek kalb tek vücut olarak devam edeceğiz.

EMEKLİ SANDIĞINA BAĞLI VE İŞÇİ NITELİĞİNDE

OLAN PERSONELİN SENDİKALAR KANUNUNUN

TARİFİNE UYGUN İŞÇİ STATÜSÜNDE OLDUKLARINA DAİR

Uzlaştırma Kurulu Kararı

Tarım Bakanlığı Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü ile Türkiye Tarım ve Tarım Sanayii İşçileri Sendikası arasında yapılmakta olan Toplu Sözleşme görüşmeleri sırasında, adı geçen Genel Müdürlüğe bağlı işletmelerde Döner Sermaye kadrolarından aylık ücret alarak ve Emekli Sandığına tâbi bulunarak çalışan bir kısım personelin 274 sayılı Sendikalar Kanunu» ikinci maddesinde bahsi geçen işçi tarifine girip girmediği hususu uyuşmazlık, konusu (olmuştur. Bu durum karşısında taraflar, 3 Nisan 1964 tarihli toplantıda, 275 Sayılı «Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu»nun 15 inci maddesi gereğince uyuşmazlığın çözülmesi için bir Uzlaştırma Toplantısı tertibine karar vermişlerdir Usûlüne göre teşkil olunan Kurul, 21 Nisan 1964 günü ilk toplantısını yapmış, daha sonraki toplantılarda tarafların dinlenilmiş ve konu üzerinde gerekli incelemeler yapılmış, uyuşmazlığın 15 iş günü içerisinde neticelendirilemiyeceği anlaşılınca taraflar, 14 Mayıs 1964 günlü tutanakla bu müddetin uzatılmasına karar vermişlerdir.

UYUŞMAZLIĞIN KONUSU

İşveren Devlet Üretme Çiftlikleri; (1) Çeşitli ziraî işletmelerde çalıştırılan bir kısım personelin döner sermaye kadrolarından aylık ücret aldığını, her yıl yeniden ihdas edilmekle beraber bu kadroların ve bu kadrolarda istihdâmın bir devamlılık arzettiğini;

(2) Maliye ve Çalışma Bakanlıklarının, Sayıştay ve Danıştay'ın muhtelif zamanlarda izhar ettikleri kanaatlara göre bu kadroların devlet bütçesindeki «D» cetveli kadrolarına müşabih veya muadil ve yahut mümasil bir mahiyet arzettiğini, bu sebeble de bu kadrolarda istihdâm edilen kimselere ötedenberi statü hukukuna bağlı kamu hizmeti görevlisi muamelesi yapıla gelmekte bulunduğunu, ezcümle kadro derecelerinin maaş kanunlarındaki cetvele uydurulduğunu, harcirah, zam ve saire gibi diğer özlük hakları kamu hizmeti görevlilerinin aynı veya ona yakın bir şekilde sağlanmağa çalışıldığını;

(3) Kendilerinin statü hukukuna bağlı sayılmaları sayesinde Emekli Sandığına tâbi tutulduklarını bildirmekte;

(4) Bu sebeplerler «Sendikalar

Kanunu»nun İkinci Maddesinin Birinci Bendinin Birinci Fıkrasında tarif edilen «Hizmet akdine göre çalışmayı... meslek edinmiş bulunan» işçilerden addedilemiyeceklerini, iş verenle aralarındaki akdî münasebetin tamamiyle statü hukuku mahiyeti taşıdığını, bu yüzden sendikalara üye olamıyacaklarını veya sendika kuramıyacaklarını, dolayısiyle bunlar adına toplu sözleşmeye girişlemiveceğini ileri sürmekte;

(5) Aynı kanunun aynı madde ve bendinin son fıkrasında, «Birinci fıkra kapsamına giren kimselerden T.C. Emekli Sandığı Kanununa tâbi olanlar... dışında kalanların, işçi Sendikası kurmak ve iş sendikalarını üye olmak hakları sağlıdır» denildiğine göer, Emekli Sandığına tâbi olmalarının da sendika kurmak veya sendikaya olmak haklarına sahip bulunmadığını iddia etmektedir.

Buna karşılık İşçi Sendikası;

(1) Bahis konusu kimselerin bedenî işlerde fiilen çalışan işçi durumunda bulunduğunu; kendilerine iş veren tarafından da çalışma şartları vesaire bakımından işçi muamelesi yapıldığını;

(2) Devlet Üretme Çiftliklerinin özel hukuk prensiplerine bağlı ticarî müesseseler olduğunu, personelin ücretlerinin hazineden ödenmediğini;

'3) İşçilerin idare ile akdî münasebetlerinin bir hizmet akdi olduğunu, dolayısiyle bu kimselerin statü hukukuna tâbi bulunmadıklarını

(4) Hizmet akdi ile bağlı işçilerin ilgili kanuna göre sendika kur mak ve üye olmak hakkına sahip bulunduklarını;

(5) Emekli Sandığına tâbi tutulmuş olmalarının sendika kurmak veya üye olmak haklarına bir engel teşkil etmediğini;

(6) Sendika hürriyetinin var olmasının otomatik olarak Toplu İş Sözleşmesi yapma hakkını doğuracağını iddia etmektedir.

KURUL KARARI

Tarafların iddiaları incelemiş, gerekli mevzuat ve emsal kararları göz den geçirilmiş, uyuşmazlık konusu nun esas itibariyle bir idaee hukuku ne meselesi olduğu dikkate alınarak Siyasal Bilgiler Fakültesi İdarî İlimler Enstitüsünün bu husustaki mütalaâsı alınmış (Ek: 3), ve neticede aşağıdaki kararlar verilmiştir:

(1) Devlet Üretme Çiftlikleri işletmelerinde döner sermaye kadrolarından aylık ücret alan sürekli işçiler, Sendikalar Kanununun İkinci Maddesi Birinci Bendinin Birinci Fıkrasında târif edilen işçilerdendirler. Buna göre, bu kimseler sendika kurmak veya sendikaya üye olmak ve dolayısiyle kendilerine iş veren teşekkül ile toplu sözleşme yapmak sahiptirler. Bu kararımızın dayandığı vâkıalar ve hukukî esaslar şöylece hülâsa edilebilir:

a) Her ne kadar Devlet Üretme Çiftlikleri bir kısım hizmeti ifa etmekte ise de, bahis konusu edilen personel ziraat işlerinde fiilen ve daha ziyade bedenen çalışan, şartları ve işlerinin mahiyeti bakımından işçi niteliğini haiz «traktör sürücüsü, traktör sürücüsü yamağı, söför, söför muavini, çiftçi, tornacı, tesviyeci, dökümcü kaynakçı, motor tamiricisi, makinist, marangoz, demirci, bahçe ve fidanlık sürekli işçisi, koyun çobanı, sığır çobana, şarap ustası, kaşar ustası değirmenci, korucu. bekçi aşçı, furuncu, çamaşırcı, arabacı gibi işçi ve ustalardır.»

b) Bu personel esas itibariyle iktisadi bir faaliyet olan ziraî mad deler istihsali işlerinde çalışırlar ve ancak üretme çiftliklerince nihaî olarak sağlanan bazı âmme hizmetlerinin ifasına dolayısiyle iştirâk etmiş olurlar. Bu personelin bağlı bulundukları müessesenin bir kısım kamu hizmeti görmesi bu kimseleri kamu hizmeti görevlisi statüsüne sokmaz.

c) Adı geçen personel ile işletmeler ve Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü arasındaki akdî münasebet esas itibariyle bir hizmet akdidir. Zira, personelin çalıştığı kadrolar genel veya katma bütçeden olmayıp, esas kaynağını boş devlet arazisinin işlenmesi ve istihsale açılması gayesiyle kurulan Ziraî Kombinalar ile Devlet Ziraat İşletmelerinden ve bu iktisadiî teşebbüslerin kârlarından alan döner sermayeden verilmektedir. Bu kadrolar Üretme Çiftlikleri Yönetim Kurulu kararı ve Tarım Bakanının tasvibi ile her takvim yılında yeniden ihdas olunur. Kadroların genel bütçedeki kadro cetvellerine uymasını icap ettiren bir kanunî hükme rastlanamamıştır. Yıl boyunca kadrolarda değişiklik yapmak, bunları iptâl etmek aynı Yönetim Kurulunun ve Bakanın selâhiyeti ve hakkıdır. Devamlı olmalarını sağlayan bir kanunî müeyyide bulunmadığı gibi, teşriî organın murakabe ve teminatı altında da değildirler.

d) Bahis konusu personel hakkında şimdiye kadar bazı statü hukuku prensiplerinin kısmen veya tamamen tatbik edilmiş olması, daha ziyade sosyal mülâhazalarla ve bir nevi zorlama suretiyle mevzuatın bu şekilde çalışanlar lehine tefsiri sayesinde mümkün olmuştur. İşçilerin sendika kurma ve sözleşme yapma haklarını, sosyal sigorta teminatını kazandıkları zamanımızda bu türlü tefsirler onların aleyhine netice verebilir.

(2) Devlet Üretme Çiftliklerinde çalışan sürekli işçilerin T.C. Emekli Sandığına tâbi tutulmuş olmaları, bu kimselerin sendika kurmak ve sendikaya üye olmak haklarını kullanmalarına engel olmaz. Zira Sendikalar Kanununun İkinci Maddesi Birinci Bendinin son f.krası, işçi niteliğini haiz olup kamu görevlisi bulunmayan kimselerden Emekli Sandığına bağlı olanların sendika kurmak ve sendikaya üye olmak hakkını saklı tutmaktadır.
16/5/1964

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE IŞCI SENDİKALARI KONFEDERASYONU

HABERLER

BİLDİRİ

Ortaçağ zihtiyetinin yıkılması gerekiyor

Bir süreden beri Ereğli'de faaliyet halinde bulunan işveren kurumlarının temsilcilerinin, sendika haklarını gaspetmek yolunda yaptığı çalışmalar, 6 sendika temsilcisinin beraberce kaleme aldıkları bir ortak bildiriyle protesto edilmiştir.

Modern-İş. Oleyis, Yapı-İş Ereğli ve Ankara Şubeleri, Çelik-İş, Likat-İş adına kaleme alınan bildiride, işçilere ve sendika yöneticilerine bir ortaçağ zihniyeti ile hükmedilmek istendiği bildirilmekte ve işverenlerin bu tutumlarını, mutlak surette önleneceği sert ve kesin bir dille ifade edilmektedir.

ÖRGÜTLENME

Deri-İş güç kazanıyor

Türkiye Deri-İş Sendikası yöneticilerinin yurt çapında giriştikleri örgütlenme çalışmalarına hızla devam edilmektedir. Bu arada, İzmir'deki deri işçilerinin organizasyonunda da ileri adımlar atılmış ve on bir fabrikada çalışan deri işçileri sendikaya alınmışlardır.

Deri - İşin oplu sözleşme çalışmalarına da devam edilmektedir. Bu sendikanın Genel Yürütme Kurulu, Kazlıçeşme, Beyoğlu, Bursa ve İzmir'deki 82 deri ve kundura fabrikasındaki iş uyuşmazlıklarını ele almış ve bu işyerlerindeki toplu sözleşmelerin uygulanmayan hükümlerini incelemeğe başlamıştır. Bu uyuşmazlıkların tümüne yakın kısmı, 1963'ün kasım ayından bu yana giderilmiş bulunmaktadır.

Hafta sonu, lokal ve işyeri seminerleri gibi üç şekilde düzenlenen seminerlerle eğitilen Deri-İş işçileri, evlerine yollanan eğitim broşürleriyle de eğitilmektedirler. Bu arada, Türk-İş'in delâletiyle organize edilen Uşak semineri de başarılı geçmiştir.

DURDURULAN GREV

Sıkı Yönetim, Basın-İş grevini durdurdu.

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası'nca grev kararı alınan Başbakanlık Matbaası'ndaki uyuşmazlık, Ankara Sıkı Yönetim Komutanlığı'nın, grevi durdurmasıyla ilginç bir durum almıştır.

Sendika ile işveren temsilcisi arasında bir süredir devam eden anlaşmazlık, Uzlaştırma Kurulu'nun da sendika lehinde karar vermesine rağmen halledilememiş ve işveren temsilcisinin anlaşılmaz ısrarı karşısında grev kararı almak, sendika için kaçınılmaz hal almıştı.

Uzlaştırma Kurulu kararını da hiçe sayan bu memurun tutumu, Sıkı Yönetim Komutanlığı'nın alacağı karardan emin olan bir işverenin umursamaz tavrı olarak, sendika çevrelerinde antipati ile karşılanmıştır.

Türk-İş te, Sıkı Yönetim Komutanlığı'nm kararından önce yayımladığı bir bildiriyle, Ankara'lı basın işçilerinin haklı grevini desteklediğini bildirmiş bulunuyordu.

Bildiride, özetle şöyle deniyordu :

«Son zamanlarda sosyal adalet, sosyal güvenlik, işçi refahının temini konularında kesif bir propagandaya girişen ve icraata geçen mekanizmanın bir dairesinin en kötü niyetli bir kapitaliste taş çıkartan tutumu sonucu grev kararı almak zorunluluğunda kalan Basın-İş Sendikası, sosyal adalete ve diğer sosyal haklara inanmış olan konfederasyonumuz tarafından manen ve maddeten bütün gücü ile takviye edilecektir.

Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince yetkili bir organ olarak kabul ettiğimiz Uzlaştırma Kurulu'nun kararını kabul etmek istemeyen Başbakanlık Devlet Basımevi işvereni, bu tutumuyla, kanunlarımıza olan saygısızlığını ortaya koymuştur. Ancak, işverenin bu tutumu, dolaylı olarak meydana gelmiş, Basımevi Müdürü, üst makamlardan kendisine verilen direktifleri kendisine maledeerek Basın-İş Sendikası'na bildirmiştir.

Sendika, kararında haklıdır. Meşru silâh ve son çare olan grev hakkı, kullanılacaktır. Türk-İş, Basın-İş grevini, bütün yönleriyle, sonuna kadar destekleyecektir.»

BOYKOT

Et boykotu başarı kazandı

Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilciliği'nin teşviki ile önce İzmir ve daha sonra diğer büyük şehirlerimizde girişilen et boykotu, yurt çapında genişlemiş ve halkın beslenme ihtiyacını suiistimal eden kasaplara açılan bu mücadele halk tabakalarında büyük itibar görmüştür.

İstanbul'da da başarı kazanan et boykotunun şimdi Ankara'lı işçiler tarafından da uygulanması beklenmektedir.

Türk-İş Üçüncü Bölge Temsilciği'den gelen bu konudaki bir yazıyla, Ankara'lı işçiler de ete boykot etmeğe davet edilmişlerdir. Şimdiye kadar yapılan bu yoldaki mücadelelerin tümünden de mağlup çıkan et satıcılarına karşı, Türkiye'nin başkentinde girişilecek boykotun yararının büyük olacağı, söz konusu yazıda ifade edilmektedir.

Ankara'daki işçi örgütlerinin temsilcileri, İzmir Bölgesi'nin bu güzel isteğini incelemektedirler. İsteğin olumlu karşılanacağı beklenmektedir.

Türk-İş Mobil aracı et boykotu propagandasında

İstanbul'daki Tifdruk ve Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii işverenleri ile yapmakta olduğu toplu pazarlıkta, süresi, ücretler ve sözleşmenin yürülük tarihi üzerinde uyuşmazlığa düşen Basın-İş, işveren tarafsız aracısının toplantıya katılmayarak geciktirme taktiğine başvurması üzerine grev kararı almıştır.

GREV

Basın Sanayiinde grev

İstanbul'daki basın teknisyenlerinin bir kısmını bünyesinde toplayan Türkiye Basın Sanayii İşçileri Sendikası Genel Başkanlığı, iki işyerinde greve gidileceğini açıklamıştır.

GENEL KURUL

Kâğıt-İş Genel Kurul

Kâğıt-İş genel kurulunun, ilerde ki bir arihte olağan üstü bir toplantı yapacağı bildirilmiştir.

Konuyla ilgili olarak Kâğıt-İş Bülteni'nde verilen habere göre, sendika ana tüzüğü ve delege seçimi yönetmeliğine göre, işletme şubelerinde delege seçimleri yapılması gerekmektedir.

Bu konudaki ek bilginin, önümüzdeki günlerde yayımlanacak bir diğer bültenle halkoyuna ve bir bildiriyle de üyelere duyurulacağı, ifade edilmektedir.

ILO TOPLANTISI

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nun yıllık genel kurul toplantısı, Haziran ayının 17'sinde İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanmıştır.

Bütün üye devletlerin devlet, işçi ve işveren temsilcilerinin hazır bulunduğu toplantıda, Türkiye'yi de işçi temsilcisi olara, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç temsil etmektedir.

Türk-İş Eğitim Merkezi görevlisi Önder Aker de, bu gezide Halil Tunç'a refakat etmektedir. Aker, konferans boyunca, Türk-İş Genel Sekreteri'nin teknik asistanlığını yapacaktır.

7 Temmuz tarihine kadar devam edecek olan toplantıda, uluslararası işçi örgütlerine üye devletler arasındaki bağların sıklaştırılması, işçi değişiminde sosyal hedef günden yenilikler ve Değişen Dünya

da kadın işçilerin problemleri gibi birçok önemli konular üzerinde durulmaktadır

Türk işçi delegesi Halil Tunç, bir «Plânlama Konseyi» kurulması ve plâna alınan konuların, arasında işçi temsilcilerinin de bulunacağı bu konseyde görüşülmesine da ir bir teklifi Genel Kurula sunmuştur. İlgi ile karşılanan bu teklif «karar» komisyonu» tarafından bir tasarı metni halinde kaleme alınmıştır.

ANLAŞMAZLIK

Yapı İmar-İş Greve Gidiyor

Balıkesir'deki tuğla ve kiremit fabrikası işvereni ile, Yapı İmar-İş yetkilileri arasında uzun süredir devam eden toplu pazarlık, işverenlerin, çok güç şartlar altında çalışan işçilere 5 lira asgarî ücret vermek istemeleri yüzünden akim kalmıştır.

İşverenlerle ücret konusunda anlaşmaya varılmaması üzerine Uzlaştırma Kurulu'na gidilmiş ve kurul da ücretleri, 17 yaşından küçük işçiler için 7, büyükler için ise 10 lira olarak tesbit etmiştir. 465 Kuruşluk asgarî ücrete 40 kuruştan fazla zam yapmak istemiyen işveren, Uzlaştırma Kurulu'nun kararını da uygulamak istememişlerdir.Bunun üzerine bir bildiri yayımlayarak greve gidileceğini açıklayan Yapı İmar-İş yöneticileri, işçileri hazırlıklı olmaya davet etmişlerdir.

Önümüzdeki günlerde greve başlayacak olan Tuğla Fabrikası işçilerine kardeş işçi örgütleri tarafından yardım teklifleri yağmaktadır.

BİRLEŞME

Basın işkolundaki birleşme

Türkiye Teknisyen Gazeteciler Sendikası ile Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası arasında birleşme, gerçekleşmek üzeredir. Türkiye'nin bu iki büyük basın işçi teşekkülünden Teknisyen Gazeteciler Sendikası'nın, ay başında yapılan genel kurul toplantısında, Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası (Türkiye Basın-İş) ile birleşme yolunda karar alınmıştır

Teknisyen Gazeteciler'in bine yakın üyesinin oybirliğiyle alınan karar, Ankara'lı basın işçilerinde sevinç uyandırmıştır. Önümüzdeki günlerde, birleşme ile ilgili kanunî işlem tamamlanacak ve Türkiye'deki basın sanayimdeki işçilerin yarıdan fazlası, bir sendika bünyesi altında toplanmış olacaktır.

Bu durum, iki sendikaya üye işçiler arasında olduğu kadar, kendi teşkilâtlanma programındaki hedeflerin gerçekleşmesi bakımından, Türk-İş çevrelerinde de memnunluk uyandırmıştır

«TÜMTİS»e katılmalar devam ediyor.

Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası «TÜMTİS»in yurt çapındaki örgütleme çalışmaları, hız kazanmaktadır. Türk'ye tipi, güçlü bir sendika halinde örgütlenebilmek amaciyle yapılan çalışmalar sonucu, Bursa Motorlu Taşıt İşçileri Sendikası da Tümtis'e katılma kararı almıştır. Bu sendikanın yöneticileri tarafından oybirliğiyle alınan bu yoldaki karar, Tümtis'e yazı ile bildirilmiştir. Bursa sendikasının Mayıs ayında yapılacak kongresinde, bu karar onaylanacak ve katılma işlemi tamamlanmış olacaktır.

Tümtis'e üye olan sayısı, 20 bine yaklamaktadır. Bu rakamın, önümüzdeki aylarda daha da artması beklenmektedir.

Turhal Şeker-İş'in 27 Mayısta hazırladığı Kıbrıs panosu

Dünya Haberleri

İSVİÇRE

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Genel Kurul Cenevre'de toplanıyor

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı Konferansı 17 Haziran'da Cenevre'de çalışmalarına başlamıştır. Yedi temmuzda kapanacak olan toplantıya, üye devletlerin temsilcilerinin tümü, tam delege sayısı ile katılmaktadırlar.

Son aylarda dünya çalışma hayatındaki canlılığın artması ve hür sendikacılık siyasetinin gelişmesi, toplantının önemini bir kat daha artırmıştır Burada dünya çalışma hayatını olumlu yönden etkiliyecek birçok kararların alınması beklenmektedir

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı'nın (ILO) bu yılki genel kurul toplantısında Türk işçilerini Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç temsil edecektir. Tunç'a, bu gezide Türk-İş Eğitim Merkezi Personeli Önder Aker de tercüman danışman olarak eşlik etmektedir.

Bu yıl yapılacak toplantıya, Kıbrıs delegesi olarak bir Rum sendikacı ve oy hakkı olmayan danışmanlığına da Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın atanmıştır. Cenevre'ye hareketinden önce Ankara'ya uğrayan Taşkın, burada Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Bürosu personeli ve Basın-İş Sendikası organı Gündem Gazetesi yazı heyetiyle de görüşmeler yapmıştır. Daha sonra İstanbul'a geçen Taşkın, burada da Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'la görüştükten sonra Cenevre'ye hareket etmiştir.

İSRAİL

Uluslararası Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Genel Kurul

Uluslararası Hür işçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı işkolu federasyonlarından Uluslararası Tezgâhtarlar ve Büro işçileri Federasyonu (IFCCTE) Genel Kurul toplantısı, Tel Aviv'de yapılmıştır. Amerikan Tezgâhtarlar ve Büro İşçileri Sendikası'nın Başkanı olan James A. Suffridge'nin başkanlığa seçildiği kongre, başarılı geçmiştir.

Suffridge, ayni zamanda Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL - CIO) Başkan yardımcılarından olup, bir uluslararası federasyona başkan seçilen ilk Amerika'lı sendikacıdır.

IFCCTE, 1904 yılında Amsterdam'da kurulmuştur. Genel Merkezi Cenevre'de olan federasyonun 50 ülkedeki 82 üye sendikasında 4 milyondan fazla üyesi bulunmaktadır.

FRANSA

OECD işçileri «ihtar grevi» yaptı.

İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı'nın Paris'teki genel merkezinde 18 Haziranda yarım günlük bir grev yapıldı. Merkezde çalışan bine yakın işçinin, çalışma durumlarının düzeltilmesi ve ücretlerine zam yapılması konusunda üç yıldan beri süregelmekte olan görüşmelerin OECD yöneticilerince olumlu karşılanmaması sonunda, bu işçilerin bağlı olduğu uluslararası federasyon, grev kararı almıştır. Bu teşkilât, kurulduğundan bu yana ilk defa greve maruz kalmıştır. İşçiler greve sebep olarak Paris'teki diğer

IFCCTE'nin İsrail'deki Kongresinde başkan J. A. Suffridge konuşuyor.

uluslararası teşkilâtlardaki işçilerin kendilerinden daha yüksek ücret almalarını ve son onbeş yıl içinde satın alma gücünün yüzde yirmi oranında azaldığını ilerisürmektedirler.

OECD yöneticileri, uyuşmazlığın halli konusunda hiçbir yetkileri olmadığını, bu konunun, yirmi bir üye devlet temsilcilerinden kurulu devamlı konsey tarafından halli gerektiğini ifade etmektedirler.

İşçilerin üyesi bulunduğu sendikanın üye olduğu uluslararası teşekkül, anlaşmazlığın yakın zamanda halli gerektiğini, aksi takdirde büyük bu greve gitme yolunda kararlı olduklarını bildirmiştir.

JAPONYA

Japonya OECD üyesi oldu.

İktisadî İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı (OECD) Konseyinin 26 Temmuz 1963'te yaptığı toplantısında, Japon Hükûmeti, konsey tarafından, ilgili sözleşmenin 16ıncı maddesi uyarınca üyeliğe çağrılmıştı. Konsey üyelerinin, Japonya'ya yaptıkları tetkik gezilerinden sonra da, Japonya'nın üyeliği gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Japonya Başkanı Hayato İkeda, 1962 yılı sonlarında, altı büyük Avrupa ülkesine yaptığı gezilerde, Japonya'nın OCED'ye üye olmasındaki önem derecesini belirten konuşmalar yapmıştı.

OECD'nin 21'inci asil üyesi durumuna bulunan Japonya, teşkilâtta, Büyük Elçi Haruki Mori tarafından temsil edilecektir.

Japonya, endüstriyel üretim maddelerinin çokluğunda, Amerika, İngiltere ve Batı Almanya'dan sonra Dünya dördüncüsüdür. Millî gelir bakımından Amerika, İngiltere, Batı Almanya, Fransa ve Kanada'dan sonra altıncı gelmektedir.

Gemi, transistörlü radyo televizyon, sinema ve fotoğraf makineleri yapımında dünya birincisi, çelik, çimento, kimyasal maddeler, aluminyum. kâğıt ve pamuklu maddeler yapımında ise, beş dünya ülkesi arasındadır

Üniversite öğretcilerinin çokluğu bakımından Amerika Birleşik Devletleri, yayımlanan kitapların çokluğu bakımından ise İngiltere'den sonra dünya ikincisi durumundadır.

OECD, yeni üyesi ile, bir kat daha güçlü bir teşkilât haline gelmiştir.

Genel Kurul Tutanakları

Türk - İş Beşinci Genel Kurul tutanaklarının ayrı bir döküman halinde yayınlanmasına kadar, Kongre konuşmalarından önemlilerin yayımına geçen sayımızda başlamıştık. İlk olarak Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in Genel Kurul'da yaptığı uzun konuşmanın birinci kısmından sonra, bu sayımızda ikinci ve son kısmını yayınlıyoruz.

Gelecek sayımızda, bu önemli konuşmaların yayınlanmasına, ICFTU Amerika Temsilcisi Irwing Brown'un Genel Kurulda yaptığı konuşmanın tam metniyle devam edeceğiz.

Arkadaşlarım, toplu sözleşme ve bu yeni haklar düzenine geçişte memleket olarak, ulus olarak elde ettiğimiz ilk büyük başarının, çetin sınıf mücadelelerine yol açmaksızın, fırsat bırakmaksızın bu sonuçların elde edilmesi olduğunu söylemiştim. Fakat tabiatıyla bu tehlike, sınıf mücadelesi, sınıf ayrılıkları tehlikesi, tamamen ortadan kalkmış olmuyor. Ancak bu kanunlar çalışma hayatımızda bu tehlikeyi geniş ölçüde önlüyor. Bir yandan işçiye haklarını demokratik ve kanuni yoldan alabilmek emniyetini vererek önlüyor; öte yandan devlet sektöründe işçiye yönetime ve kâra katılma hakkını vermek suretiyle, bu yeni düzen, işçiye işveren arasındaki keskin ayrılığı şimdilik devlet sektöründe olsun ortadan kaldırmak suretiyle sınıf ayrılığı ve çatışmaları zeminini ortadan kaldırıyor. Ve nihayet 274 sayılı Sendikalar Kanununun hazırlardığı bazı, imkânlar özellikle bir işçinin her çalıştığı yere hissedar olup hem de işçi statüsünde kalabilmesi imkânı; öte yandan sendikaların büyük bir serbestlikle yatırım ve işletmecilik yapabilmeleri imkânları da Türkiye'de işçiyle işverenin iki yabancı ve apayrı unsurlarmış gibi ayrılmasını önleyici ve Türkiye'de sınıfsız toplum ilkesinin demokratik yollardan ve karma ekonomi düzeni içerisinde, serbest teşebbüse de geniş imkânlar veren karma ekonomi düzeni içinde gerçekleşmesini mümkün kılan tedbirlerdir. Hem ekonomik kalkınma açısından hem de sosyal açıdan, şahsen, sendikaların yatırım yapmalarını - tabiatıyla imkânları nisbetinde, grev fonlarını biriktirebildikleri nisbette - yatırım yapabilmelerini ve işçilerimizin de ücretleri bu yeni pazarlık düzeni içinde arttıkça daha büyük tasarruf yaparak tasarruflarını kendi çocukları ve torunları için hisselere yatırabilmelerini temenni ederim. Bundan bir büyük netice

daha elde edilmiş olacaktır: Bugün Türkiye'de sermaye iki alana ayrılmıştır. Biri belirli özel şahısların elinde toplanan sermaye alanı, öbürü de devletin elinde toplanan sermaye alanıdır. Arada bir boşluk vardır. İşte bu boşluğu, ben öyle ümit ediyorum ki, Sendikalar Kanununun sağladığı imkânlarla işçilerimiz ve sendikacılığımız doldurabileceklerdir. Böylelikle bu iki uç alan arasında bir halk sermayedarlığı alanı ortaya çıkmış ve o alanda artık sınıf ayrılımları büsbütün kaynaşıp ortadan kalkma imkânına kavuşmuş olacaktır. Ve böylelikle, bir yandan belirli özel kişiler elinde toplanan sermaye alanının aşırı ölçüde büyüyüp de aşırı bir liberal ekonominin ortaya çıkarabileceği sosyal ve gelişmemiş bir memleketteki ekonomik tehlikelerin önlenmesini sağlıyacak, bir yandan da devlet sektörü aşırı derecede büyüdüğü takdirde, yani devlet tek patron haline geldiği takdirde, bunun demokrasi yönünden doğurabileceği tehlikeleri önleyecek - tabiri caizse - bir ekonomi ve sosyal tampon bölge, geniş ölçüde işçi ve sendikacılarımızın kurabilecekleri bu yeni sermaye alanıyla, halk sermayedarlığı alanıyla meydana gelmiş olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, geride bıraktığımız iki yılın bir özelliği, bu devrede artık sosyal ve ekonomik meselelerin çözümünde, tıpkı ikinci karma Hükûmet programında vaadedilmiş olduğu gibi, devletin işçinin ve işverenin elele vermiş olmalarıdır. Bakanlarla sendikacıların yaptıkları toplantılar, ki bunların ne kadar olumlu sonuçlar verdiği raporda uzun uzadıya anlatılmış, arkadaşlarımın bu kadirbilirliğine de teşekkür ederim. Bu yolda ileri bir adım olarak, Plânda da, arkadaşlarım henüz ölçüsünü yetersiz bulsalar da, işçiye ve işverene danışılmış bulunuyor. Devletin ithalât ve ihracat politikası tesbit edilirken işçiye de artık işveren gibi danışılıyor, kendileriyle ilgili kanunlar hazırlanırken işçiye ve işverene danışılıyor, ve nihayet şimdi devlet sektöründe işçinin işletme yönetimine katılması çığırı da açılmak üzere bulunuyor.

Bu, devlet - işçi - işveren el ve kafa birliği yolunda atılmak üzere bulunan bir yeni adımla ilgili açıklamayı da huzurunuzda yapmak isterim. Hükümetin aldığı fakat henüz teferruatını tesbit etmemiş olduğu ve Yüksek Plânlama Kurulunun da benimsediği bir prensip kararına göre, yakında teferruatı tesbit edilince, Hükümet temsilcilerini, işçi temsilcilerini ve işveren temsilcilerini bir araya getirecek daimi bir kurul kurulacaktır. Bu, İngiltere'de, bazı İskandinav memleketlerinde hattâ kısmen Amerika'da örnekleri görülen kurula benzeyecek ve, işçiye veya işverene bazı şeyleri empoze etmek, zorla kabul ettirmek amacını asla gütmeksizin, memleketin iktisadî realiteleri üzerinde demokratik yoldan hükümet, işçi ve işveren arasında bir görüş birliği sağlamayı kendine amaç edinecektir. Bu suretle bazı iyi niyetli kimselerin zihinlerinde beliren kaygının da demokrasi içinde verilmesi mümkün olan cevabının verilmiş olacağını sanıyorum. Bu kaygı da şu idi :

Bir yandan bazı yatırım hedefleri tesbit ediyoruz deniliyor, istikrar içinde kalkınacağız deniliyor, bir yandan da serbest pazarlık düzenine geçilmiş bulunuyor, bu ikisi nasıl bağdaştırılacak? İşte bu kaygının cevabını bu kurulun vereceğine güveniyoruz. Çünkü bu kurulun ödevi, düşüncemize göre, memleketin ekonomik gerçekleriyle, plânın isterleri ve yatırım amaçlarıyla, işçilerimizin ihtiyaçları ve toplu sözleşme düzeninin serbestçe işlemesi arasında bir ahenk, bir uyuşma kurmak olacaktır.

Bu uyuşmanın tek müeyyidesi, tarafların ikna edilmiş olmaları olacaktır. Ve bu suretle işçi ve işveren, devletle, devlet organlarıyla en üst seviyede işbirliği yapmak suretiyle memleketin ekonomik ve sosyal hayatında da daha geniş söz söyleme imkânına sahip olacaklardır:

Arkadaşlarım, geçen gün İstanbul'da dikkate değer bir toplu sözleşme töreninde bulundum. Bir özel fabrikada yapılan toplu sözleşme örneği. Bu, Türkiye'de özel sektörün, özel teşebbüsün itibarını koruyan fabrikalardan biri... İşçiyi yalnız bu kanunlar çıktıktan sonra değil, çıkmadan da en iyi, en hoş tutmasını bilen ve bunun karşılığında da üyesi bulunduğu işkolunda daima en kârlı çalışma imkânını bulan bir müessese... Bu müessese ile işçisi arasında toplu sözleşme imzalanıyordu, müessesenin varlıklı sahibi ve ailenin reisi bir konuşma yaptı ve orada şunu söyledi: "Bugün adalet yürüyen bir şeydir, durmaması gerekir" dedi. Şimdi bu uyanık işverenin sözünü alarak ben de yeni Hükümetin son bazı teşebbüslerini ele alacağım :

Sosyal adalet bir noktaya gelip duran bir şey olsaydı "Artık işçimize istediği ve hak ettiği hakları tanımak mümkün oldu, bundan sonra gözlerimizi başka yönlere çevirebiliriz" diye düşünebilirdik. Fakat o zaman Türkiye'de sosyal adalete dayanan bir mutlu toplum kurulması işi ,çok yarım kalmış, eksik kalmış olurdu. Sosyal adalet düzeni sadece bir tek zümreye uygulandığı vakit, hakikatte bir sosyal adaletsizlik düzeni haline gelir. Onun için şimdi işçiler yönünden tamamlanan, geniş ölçüde tamamlanan sosyal adalet tedbirlerini bütün vatandaşlar için tamamlamak zorundayız. İşte yeni Hükümetin programı geniş ölçüde bu gerçeğin idrak edilmiş olmasına dayanıyor. Bu noktada gerek Türk - İş'in Yönetim ve Yürütme Kurullarını, gerek bu sabah burada konuşmasını gururla, istifade ile dinlediğim Başkan Seyfi Demirsoy'un sözlerini takdirle ve şükranla anmayı Hükümetim adına bir borç biliriz. Gerçekten yalnız Sayın Başkanın konuşmasında değil, Yürütme Kurulunun ve Yönetim Kurulunun raporlarında da işçi hakları yönünden, işçi hayatı, çalışma hayatı yönünden geniş ölçüde tamamlanmış bulunan sosyal adalet tedbirlerinin başka alanlarda da bir an önce tamamlanması gerekliliği büyük bir isabetle ve anlayışla belirtiliyor. Hükümet bu alanda nelere kararlıdır? Bir defa yatırımların verimli alanlara yöneltilmesini sağlayıcı tedbirlerin alınması şarttır. Bugün, işçi arkadaşlarım çok iyi bilirler, yatırımlar büyük ölçüde arsalara yönelir, bina, lüks konutlara yönelir. Arsaya yatırılan para memleketimizde bugüne kadar kurulu olan düzende, en kolay ve en bol gelir getiren bir yatırım tarzıdır, ama memlekete en faydasız bir yatırım tarzıdır. Yatırımı yapan kimse elini sıcak sudan soğuk suya sokmaksızın, İş Kanunuyla, iş müfettişiyle, sigorta müfettişiyle, toplu sözleşme, grev hakkıyla uğraşmaksızın, onlarla uğraşmayı göze alan cesur iş adamlarının katlandığı iş ve zahmetlerin hiç birine katlanmaksızın, onların hepsinden daha fazla kazanç sağlamak, üstelik hepsinden de daha az vergi ödemek imkânını bulur. Bu düzen baki kaldıkça, benim işçim ne kadar geniş grev hakkına, toplu sözleşme hakkına kavuşmuş olursa olsun, Türkiye'de sosyal adalet gerçekleşmiş olamaz ve Türkiye'de, Kalkınma Plânı devlet sektörüne önem verdiği için değil, özel sektördeki sermaye sahipleri paralarını toprağa gömdükleri içindir ki, özel sektörde beklenen gerekli yatırım hedefleri gerçekleşemez. Hükümetin üzerinde durmaya kararlı olduğu hususlardan biri, bu düzensizliği gidermektir. Bu, mülkiyet hakkına aykırı tedbirlerle olmayacaktır. Bu, özel sektörü sınırlayıcı, onun cesaretini kırıcı tedbirlerle olmayacaktır. Sadece verimli alanlara, memlekete ve işçiye yararlı alanlara yatırım yapmayı daha çok mükâfatlandırıcı demokratik tedbirlerle olacaktır.

Hükümetin üzerinde önemle durduğu reformlardan biri de tarım ve toprak reformudur. Bu reformu en kısa zamanda Meclise getirerek kendi sorumluluk payını yerine getirmiş olmak ümidindedir. Toprak reformu, Türkiye'nin büyük çoğunluğu çiftçi olan, köylü olan halkını, Türkiye'nin köylü nüfusunu, âdil bir düzen içinde kalkındırmak bakımından değil yalnız, aynı zamanda toprak reformu ile tarım reformunu bir arada yürütmek suretiyle çiftçiyi toprağına daha çok bağlamak ve böylece şehirlere işsiz akınlarını önlemek suretiyle şehirlerdeki işçilerin durumunu kuvvetlendirmek bakımından da zaruridir. Hükümetin, tarım ve toprak reformunu, Anayasa'da mevcut bir hükmü gerçekleştirir görünmek isteğiyle değil, ne kadar samimi bir inançla ve fakat ne kadar demokratik bir anlayışla ele aldığı da yakında görülecektir.

Öte yandan vergi alanında bazı reform kanunları hazırlanmıştır. Bu kanunların belirli niteliği - hiç değilse büyük kısmının belirli niteliği - kalkınmamız, yatırımlarımız için gerekli kaynakları geniş ölçüde seferber etmeye yetecek kanunlar oldukları gibi, sosyal adalete de uygun kanunlar olmasıdır. Bu noktada Sayın Seyfi Demirsoy'un bazı söylentilere dayanarak burada belirttiği bir kaygıyı da cevaplandırmak isterim: Dedi ki Sayın Demirsoy; "Bu konuda Başbakanın sözleri bizi çok sevindirmişti ama sonra Maliye Bakanının sözleri hayal kırıklığına uğrattı." Bu suretle, zannederim yeni vergi kanunlarında vasıtasız vergilere, yani geniş ölçüde âdil olmayan vergilere, ağırlık verilmiş olmasından şikâyet etti. Gerçek böyle değildir. Kanunların tam metinleri açıklandığı vakit de görülecektir. Hazırlanan kanunların büyük çoğunluğu Sayın İnönü'nün burada Seyfi Demirsoy arkadaşımın okuduğu sözlerine tıpatıp uygun bir zihniyetle hazırlanmıştır. Yani dar gelirliye değil, bol gelirliye - ama az vergi ödeyene - yüklenici niteliktedir. Vasıtasız vergi bunlar arasında sadece gaza konulması düşünülen vergidir. O noktada da bir siyasî edebiyatın içyüzünü kısaca açıklamama izin vermenizi rica ederim. Evet, gaza vergi dar gelirli bulunan köylü vatandaşa bir yük teşkil edecektir. Fakat, bu yük çok küçük olacaktır. Çünkü köylü vatandaş gazı evine, kulübesine gaz sobası kurup da ısınmak için kullanmaz. Yemek pişirmek için yer yer kullanır. Fakat asıl geniş gaz tüketicisi, gaz müstehliki vatandaş kitlesi, evindeki sobada gaz yakabilecek kadar varlıklı olan vatandaşlardır. Memleketimizde tüketilen yılda 600 bin ton gazdan ancak 30 bin tonu köylerde tüketilmektedir. Şimdi hakikat şudur: Şehirlerde bazı varlıklılar çıkmış, kendi gaz sobası için ödeyeceği gaz parası artmasın diye benim köylümün arkasına gerek, onu öne sürüp, onu bahane kılarak gazın fiatının artmasıyla köylünün sırtına büyük yük yükleneceğini söylemiş oluyor. Bu gerçeği, bu vesileyle belirtmeyi, sendikacı arkadaşlarımın, işçi arkadaşlarımın bu söylentiler yüzünden zihinlerine haklı olarak gelebilecek şüpheleri de gidermeyi bir borç bildim. Hükümet, hesabını kitabını yapmıştır. Bir köylünün yemek pişirmek için ne kadar gaz yaktığını tesbit etmiş ve bunun yapılacak zam yüzünden ancak yılda bir kaç liralık ek külfete müncer olacağını tesbit ettikten sonradır ki bu gaz zammının dahi sosyal adalete aykırı bir tedbir olmadığı sonucuna varmıştır.

Bunun gibi daha bir çok söylentilerin gerçeklerle ne kadar ilgisiz olduğu, gerçekler ortaya çıktıkça görülecektir. Yok her vatandaşın kapısının önündeki ağaçtan, keçiden vergi alınacakmış da, bu yüzden çiftçi vatandaşlar meyva ağaçlarını, köylü vatandaşlar keçilerini keseceklermiş! Bütün bu söylentilerin gerçeklerden ne kadar uzak olduğu ve bir takım kimselerin kendi gerçek maksatlarını saklamak için köylünün arkasına saklanarak kendi menfaatlerini koruma endişelerinden doğduğu, bu vergilerin ilk tatbik aylarında kendiliğinden görülecektir. Onun için, milletin sağ duyusuna güvenen bir teşekkül olarak Hükümet, bu gibi söylentilerden asla ürkmüyor.

Vergilerin açıklanması konusuna gelince... Sevgili Demirsoy arkadaşım gene çok güzel konuştu, hakikaten alnı açık olan vergisini de kazancını da açıklamaktan gocunmaz. Bu ödediği vergiyi açıklamak külfetine itiraz eden bazı çevreler, dikkat ederseniz, hiç "Ben kazandığım parayla nisbet edilemiyecek kadar az vergi ödediğim anlaşılırsa vatandaşa karşı mahçup olurum, onun için aman bu açıklama mecburiyetini koymayın" demiyorlar elbette. Ne diyorlar? "Ben çok kazanır, çok vergi öderim, ama bu açıklandığı zaman etrafımda bana karşı bir haset uyanır" diyorlar. Bu konuda samimi olanların böyle düşünmekten ne kadar uzak olduklarını gene demin bahsettiğim İstanbul'daki uyanık ve iyi niyetli işveren, Şeref Bakşık arkadaşımla bulunduğumuz toplu sözleşme töreninde bize gösterdi. Kapalı kapıların ardında kulağımıza fısıldayarak değil, işçinin ve sendikacıların önünde mikrofondan seslenerek fabrikasının senede 30 - 35 milyon lira vergi ödemekte olduğunu söyledi. Bu işverenin, müessesesinin yılda 35 milyon lira vergi ödeyebilecek kadar çok kazanmaktan gocunacak tarafı yoktu. Çünkü kimse onun dürüst çalıştığından, alnının teriyle, kafasının gücüyle bunu kazandığından şüphe etmiyordu. İşçi, müessesesinin kârı arttıkça kendi kazancının da artacağını biliyordu ve o fabrikatörün bulunduğu çevre ve şehir, o fabrikatörün verilgelirini ödedikten sonra cebine kalan paranın büyük kısmının gene o şehirde okullar yapılmasına, çeşmeler yapılmasına gittiğini ve gideceğini biliyordu. Parasını dürüst kazanan, işçisine hakkını veren ve memlekete kazancıyla hizmet eden insanın çok kazanmakla ve çok kazandığının etrafta duyulmasıyla utanması değil, ancak gururu duyması gerekir. Bu Sayın İnönü'nün vergilerle ilgili radyo konuşmasında belirttiği gibi bizim inandığımız sistemin, siyasî düzenin de icabıdır. Bunu bir kere daha burada okumak isterim. İnönü diyor ki... "Bizim sistemimizde ve bizim vatanımızda vergisi ödenmiş yüksek kazanç sağlamak, sadece bir hak değil, aynı zamanda gerçek bir iftihar ve itibar meselesidir. Gelir Vergisinin ilânında çok vergi verdiği anlaşılan vatandaş, hemşehrilerinin hele hükümetin hasedini değil, vatana daha fazla hizmet edebilen bir insan olarak saygısını çekecektir. Bu vatandaşın dürüst kazancından en geniş haklı ve kalp huzuru içinde arzuladığı gibi faydalanması, milletin devletin ve sistemimizin tam teminatı altındadır."

Ama, arkadaşlarım, böyle değil de bürosunda çalıştırdığı işçi kadar vergi ödemeyen ya da topluma hiçbir hayrı dokunmadan, topluma hiçbir fayda sağlamadan milyonlar kazanan bazı kimseler olabilir, işte onlar bu vergilerin açıklanmasından üzülmekte ve gocunmaktadırlar. Zaten hükümet de onlar gocunsunlar diye bu kanunları çıkartmaya karar vermiştir. Arkadaşlarım, eğer bugün dünyada vatanseverliği ispat etmenin tek yolu asker olup cephede savaşmak olsaydı, hepimizin, vatanseverliğimizi ispat etmek üzere harp bahaneleri yaratmamız gerekirdi. Halbuki vatanseverlik yalnız savaş alanlarında değil, barışta da ispat edilebilmelidir. Barışta vatanseverliğini ispat edebilmenin yolu, vergiyi dürüstçe ödemektir.

Şimdi arkadaşlarım, demin söyledim, sözlerimin sonuçlarına geliyorum, yalnız işçi haklarını tanımakla, onları teminata kavuş-

turmakla bir memlekette sosyal adalet düzeni kurulmuş, hatta işçi hakları korunmuş olmaz. Bunun, başka alanlarda da gerekli ve birbirinin ayrılmaz unsurları, parçaları olan bu saydığıma benzer reformlarla tamamlanması gerekmektedir. Onun için bu konularda ne kadar uyanık olduğunu görerek, bu kongre vesilesiyle bir kere daha görerek gurur duyduğumuz işçi ve sendikacı arkadaşlarımızın önünde bir gerçeği gene belirtmek isterim : Eğer bir kimse, bir siyaset adamı ,işçi haklarına, işçiye sağlanan yeni haklara taraftarmış gibi görünüp de bunların ayrılmaz parçaları olan diğer sosyal reform tedbirlerinin, elbette ölçüsünü, şeklini tenkit edebilir ama, esasına itiraz ediyorsa, karşı koyuyorsa, o kimse ya samimiyetsizdir ya da sosyal adalet düzeninin bir memlekette nasıl kurulacağını bilmemektedir. Onun için, uyanık işçi arkadaşlarımız, rejimin bekçileri arasında ön saflarda yer alan işçi ve sendikacı arkadaşlarımız, bazı kimselerin ve çevrelerin gerçekten işçi dostu olup olmadıklarını, gerçekten sosyal adaletten yana olup olmadıklarını, hiç şüphesiz, bu reformlar karşısındaki davranışlarına da bakarak görmek yoluna gideceklerdir.

Arkadaşlarım, işçilere tanınan bu yeni hakların, memleketimiz için tehlikeli bulduğumuz bazı aşırı fikir ve sistemleri önlemek için ne kadar yararlı olduklarını söyledim. Fakat eğer bunları diğer sosyal adalet tedbirleri ile tamamlamazsak, aşırı fikirlerin, o bizim bünyemize asla uymayacak sistemin, Türkiye'ye gelebilmesi tehlikesi gene baki kalır ve yıldan yıla artar.

Arkadaşlarım, siz işçi ve sendikacı arkadaşlarım, yalnız işçi haklarının bu toplumda savunuculuğunu yapmakla yetinmeyip, bundan sonra, köylüsüyle, kentlisiyle başka vatandaşları ilgilendiren hakların da, reformların da savunuculuğunu, bugün burada, bu kürsüde Demirsoy arkadaşımın, daha önce raporunuzda bütün Türk - İş sorumlusu arkadaşlarımın ağızlarından, kalemlerinden duyduğum ve okuduğum şekilde, bunların da savunuculuğunu yapmakla, bir kere anlayışınızı, memleket meseleleri ve ihtiyaçlarını değerlendirişinizin ne kadar geniş ve yeterli olduğunu göstermiş, ikincisi Türk işçisinin kendi hakları için mücadele ederken bencillikten ne kadar uzak olduğunu, kendi hakları sağlandı diye köşeye çekilme gibi bir anlayıştan ne kadar uzak olduğunuzu göstermiş bulunuyorsunuz. Bunun için de sizleri tebrik ederim.

Arkadaşlarım, daha önce de söyledim, Türkiye'nin en çok kalkındırılmaya muhtaç kütlesi köylüdür. Ama köylü dağınıktır, köylü mahçuptur, köylünün sesi yüksek ve toplu çıkmaz. Ama yarası sessiz işler. Onun da acısını en yeterli bir şekilde ve en yetkili bir şekilde sizler dile getireceksiniz. Ve o zaman hükümet, parlâmento, işçiye yardımcı olmada yalnız kalmamış olacaktır.

Yönetici arkadaşlarım, Yönetim Kurulu raporunda Hükümete bir uyarışta bulunuyorlar, diyorlar ki: "Reformların gerçekleştirilebilmesi için hükümet adamlarımızın gerekiyorsa ikbal mevkilerini kaybetme tehlikesini seve seve karşılayabilme cesaretini göstermelerini bekliyor ve sür'atle reformların gerçekleşmesini istiyoruz." Bize bu sert ikazı yaptıkları için arkadaşlarıma teşekkür ederim. Hükümet bu reformların ne çetin tepkilerle, ne biçim tertiplerle karşılanacağını ve bunların siyasî alanda kendisine nelere mal olacağını biliyor, görüyor. Ama tıpkı bu satırları yazan değerli ve vatansever sendikacı arkadaşlarım gibi düşündüğü için, esasen ikbal mevkii değil, sadece hizmet mevkii, mihnet mevkii saydığı mevkii kaybetmeyi her zaman göze alıyor. Hükümet bunu göze alıyor. Ancak biz de Hükümet olarak bu mevzuları bu kadar iyi kavrayabilmek anlayış ve olgunluğunu göstermiş olan işçi ve sendikacı arkadaşlarımızdan, bu dâvaların, bu sosyal reformların ön safta bayraktarlığını yapmaya devam etmelerini bekliyoruz. Biz Hükümet olarak bu konuda asla tekelci değiliz. Bu reformların gerçekleşmesinin siyasî alanda şeref payı sadece bu Hükümete ve onun dayandığı kütleye mal olsun istemeyiz. Biz dileriz ki, bu reformları, bu anlayışla, Hükümetin anlayışla, işçi arkadaşlarımın anlayışıyla, parlâmentodaki bütün partiler benimsesin ve bu reformların memleket yararına gerçekleşmesinin şerefi yalnız bir Hükümet değil, bütün partileriyle bütün Türkiye Büyük Millet Meclisinin olsun.

Aziz işçi, sendikacı arkadaşlarım, toplumu kendinize gücendirerek değil, toplumu kendinize güvendirerek aldığınız ve kullandığınız haklarla, siz, Türk toplumunda artık fışkıran yeni bir güç kaynağı oldunuz. Bu güç kaynağını iyi kullanırsanız bu memleket daha çobuk kalkınır, daah çobuk refaha ve saadete ulaşır.

Aziz işçi arkadaşlarım, siz Türkiye'de yeni bir ışıksınız. Ama bu ışığı sadece kendinizde, kendi meselelerinize saklamamalısınız. Türk toplumu hâlâ yer yer Orta Çağ karanlığı içindedir ve bazı kimseler hâlâ kasıtlı olarak onu Orta Çağ karanlığı içinde tutmak için ellerinden geleni yapmaktadır. Türkiye'de yeni bir ışık olan Türk işçisi, sendikacısı, kafanızdaki ışığı, kafanızdaki aydınlığı, memlekette yer yer görülen, hâlâ devam eden Orta Çağ karanlığının hâkim olduğu noktalara çeviriniz, bütün toplumu aydınlatınız, sizden bunu bekliyoruz. İşte siz bunu yaptığınız zaman, arkadaşlarım, artık siyaset adamları bu milleti aldatmak imkânını bulamıyacaklardır. Siz bunu yaptığınız, kafanızdaki, bir çok aydınların kafalarından daha çok olan aydınlığı yurda, toplumun bu karanlık noktalarına çevirip gerçekleri aydınlatabildiğiniz, ortaya çıkarabildiğiniz ölçüdeğ Türkiye daha çabuk kalkınabilecek, demokrasi daha verimli çalışabilecek, daha sağlam temellere dayanabilecek, Türkiye'nin kalkınması için başka ve bizim çok tehlikeli gördüğümüz sistemleri belki iyi niyetle isteyen kimseler de artık "Hayır, demek ki, demokratik düzende de bunlar başarılabilirmiş" der hale gelebilecekler, ve siz kafanızdaki bu ışığı Türkiye'nin yer yer üzerinde hâlâ kalmış olan Orta Çağ karanlıklarına çevirdiğiniz ölçüde Atatürk devrimleri artık bu memleketin toprağına kök salmak imkânını bulmuş olacaktır.

Arkadaşlarım, siz bu toplantınızla da memleket meselelerine, memleket ihtiyaçlarına ışık tutacaksınız. Çok vaktinizi aldığım için özür dilerim. Ama Türk sendikacılığının önde gelen temsilcilerini toplayan bir kongrede memleket meseleleri etrafındaki görüşlerimi açıklamadan yapamadım. Çünkü karşımda ne kadar anlayışlı, ne kadar sorumluluğunu bilir bir kitle bulacağımı biliyordum. Çok vaktinizi aldığım için özür dilerim. Hepinize başarılı ve memlekete yararlı çalışmalar dileyerek yürekten saygı ve sevgilerimi sunarım.

iktisadî ve sosyal planlâmada

sendikaların rolü

(Geçen Sayıdan Devam)

Kanaatimizce bu politika yeknesak ücret politikasından daha fazla hakikate uygundur. Şu sebepleki bu politika piyasa etkenlerini daha fazla nazarı itibara almaktadır. Bu politikayla artan prodüktivite kazancı ve geliri paralel bir şekilde arttıracaktır. Hakikatte yeni kapitallerin ortaya çıkması hali değişik sektör ve firmalardaki istihsal farklarından doğan durumu daha fazla kötüleştirmeyecektir. Aynı zamanda iktisadi kalkınmanın hedefi gelirin muvazenesi ve harmanize iktisadi kalkınmanın hedefi gelirin muvazenesi ve armanize edilmesi ise daha derin analizlerin yapılması ve daha fazla gelir akımını temin için yeni tatbikatların ortaya konması zarureti vardır.

12. Rasyonalleşmeğe uğraşan bu iki politika da istihsalle ücret faaliyetleri arasında bir alâkanın mevcudiyetini kabul ederler. Yalnız şunu da söylemek lâzımdır ki sendika faaliyetleri bugün hala istihsalin ücret artışlarına bir temel teşkil etmesine taraftar değildir. Bu mevzuda ileri sürülen fikir şudur. Ücret seviyeleri istihsalden doğan bir kuvvet olmayıp istihsal ücret seviyelerinden doğabilecek bir kuvvettir. Bu fikir daha ziyade ücretlerin istihsale oranla daha fazla artış göstererek kapital şekline girdiği gelişmiş ekonomi sahibi memleketlerde rağbet görmektedir. Bununla beraber bu fikir işsizliğe yol açtığı taktirde müsbet bir hal arzetmemiş olur.

Bu mevzuda ortaya çıkacak problem ücret politikalariyle planlı kalkınma arasında bir alâka kurmaktır. Fikrimizce ne herhangi bir gayenin değişmesine meydan vermemek ve ne de gayeye ulaşırken çizilen sınırlar dışına çıkmamağa çalışmaktır ki bu hal ücretlerin dış organik ve nizamsız bir manzara arzetmesine sebep olur.

Problem ücret politikasının yalnız gelir dağılımına mı yoksa meselâ yatırıma da mı tesir edeceğidir. Daha evvelce iktisadî teorinin genişleme ihtiyacıyla da alâkalı olarak gelir istihdam politikalarını gelir dağılım politikalarına tercih ettiğini ifade etmiştik. Bu fikir hem teori ve hem de pratik

itibariyle ücretlerle istihlak ve yatırımla kazanç mefhumları arasındaki muvazeneyi kabul eden düşünüşe çok yakındır. Birçok memleketlerin iktisadi politikalarında görüldüğü gibi ücretlerin artan kazançla birlikte artması ya yatırımın kısılmasına ya da eflasyon emarelerine yol açar. Ücretlerin istihlake dayanmadığını ortaya koyar şekilde faalıyet göstermeğe başlamadıkça sendikaların bu hali tekzip etmesi imkânsızdır. Bu halde alışılagelen sendika faaliyetlerinin stratejileri değiştirilmelidir.

Böylece problem şu şekilde zikredilebilir : Şayet ücret artışları istihsal artışından daha fazla oranda olursa ücretlerin bir kısmı sistemin devamını sağlayacak kaynaklara yatırılabilinecek midir? Yani ücret artışlarının sınıflandırılmaması gayesiyle işçilerin daha fazla istihlak yapmalarını sağlamak sendikalar için mümkün olabilecek midir? Sendika faaliyetlerinde değişiklik isteyen bu durum mevcut kapital meydana getirme işlemlerine de değişik bir cephe verecektir. Şayet sendikalar iş karşılığı gelirin yatırıma faydalı bir şekle sokulmasını temin ederlerse ücretler mevzuunda rasyonel bir tekziple karşılaşmalar bahis konusu olmayacaktır.

İşçilerin daha fazla istihlaklerini sağlamaktan ne gibi bir menfaat elde edilecektir. Bu husus umumiyetle sendikalar, hükûmetler ve daha bir çok alâkalı makamlar tarafından müzakere edilmektedir. Meselâ Alman Sendikaları (DGB) yatırım ve ücretler İtalyada CISL kontratlı tasarruflar mavzularında müzakereler yaparken Amerikan işçileri de tasarrufa ve yatırım yapmağa teşvik edilmektedirler.

Bütün bu projeler, mevcut hale uymayan kârın paylaşılması hatasına düşmeden, ilerdeki ücret artışlarından tasarrufla finansman teminini gerçekleştirmelidir. Bu finansman ise hükûmetin iktisadi kalkınma plânlamasında sendikanın kontrolu altında kullanılmalıdır.

14. Buraya kadar söylediklerimizi nazarı itibare alarak şunu söyliyebilirz ki planlamaya uygun bir ücret politikasını tâyin ederken karşılaşılan problemi giderici iki hal çaresi mevcuttur.

a) Şayet bir sendika işçi istihlakini benimseyen fikre itibar göstermezse istihsal ücret faaliyetleriyle gelir faaliyetleri arasında bağıntı olduğuna dair ileri sürülen fikre iştirak etmemesi kolay olmayacaktır.

b) Şayet sendika işçi istihlaki temayülüne taraftar olursa ücret artışlarını bir sınır dahilinde istihsal ve gelir artışlarından ayrı mülâhaza etmeğe imkân bulur. Yalnız bu vaziyette sendika istihsal artışlarıyla ücret artışları arasındaki farkı tasarruflar sayesinde kapatmalıdır.

Her iki halde de sendika faaliyetlerinin herhangi müstakil bir politikası bağlı sendikaların yapabilecekleri taleplerinin sınırlarını belirtmelidir. Bu her sektör ve kolu için belli bir zaman ücret hareketlerini belirten bir plan şeklinde olmalıdır. Bu plan sendikaların, planlama otoritelerine ve diğer iktisadi gruplara karşı kabul edecekleri mesuliyetleri de havi bulunmalıdır. Planlama otoriteleri umumi planlamanın hükümlerine uymazsa sendikalar ücret talep plânlarını tekrar gözden geçirmelidirler.

Şurasını zikretmeğe lüzum yoktur ki hususi teşebbüslerde aynı işlemin tatbiki ve umumi planlamaya uygun bir nizamın teşkili mevcut değilse sendikaların yukarda açıklanan işleme uymaları imkânsızdır.

15. Biz de biliyoruz ki bu görüşler bir çok sendikalarda muhalefet doğuracaktır. Fakat bu görüşler hakkında fikrimizi halihazırdaki durumu inceledikten ve bir kıyaslama yaptırtan sonra beyan etmeliyiz. Bizim fikrimizce planlama otoritelerine daha geniş yetki verilmelidir.

Fakat daha evvelce mali cepheyi ele alan bazı hareket tarzları tavsiye edilmiştir. Bu fikirlere göre istihlak maddelerinde endirekt bir vergi sistemiyle varılmak istenen hedefe diğer yollardan çok daha kestirme bir şekilde varılacağı ifade edilir. Hakikatte istihlak maddeleri üzerinde endirek vergi sisteminin aşağıdaki durumları yaratabileceği de unutulmamalıdır.

a) Hususi istihlâkte kesin bir tesir

b) İstihsal ve yatırım şekillerinde karşılıklı tesirler

c) Umumi otoritelerin ellerine daha fazla kapital geçmesi imkânı ve plan gayeleri dahilinde istihdamı bu eller vasıtasiyle fazlalaştırmak

d) Lüzumlu para stabilizasyonunun kontrolu

e) Hususi sektörle çekişmezliğe düşmeden umumi otoritelerin kapital sahibi olabilmeleri için ücret taleplerini endirekt desteklemek.

Bu şekil hakikaten rasyonel bir manzara arzeder ve az bir siyasi faaliyet ile mümkün olabilir ve sonradan sarsıntı geçirme ihtimali azdır.

SONUÇ :

Yaptığımız bu analiz göstermektedir ki sendika faaliyetleriyle iktisadi planlama gayeleri arasında esaslı bir tezat mevcut değildir. Bu hakikat iktisadi planlama içinde bulunan sendikaların şaşkınlıklarını yeni tekniklere başvurarak giderdikleri göz önüne alındığı takdirde tamamen ortaya çıkmış olur. Diğer taraftan planlamanın teknikleri ve arzettiği manzaralar sendikaların planlamalara uygun tekniklere başvurması zaruretini ortaya koyar. Bu uygunluğu yaratabilmek için bir arabulucu vasfın mevcudiyeti lâzımsa da sendikalar bu mevzuda tamamen serbest bulunmalıdır.

Bu hale göre şu sonucu çıkarabiliriz.

a. Nihai gayelerin tesbiti için plânlamaların sendikalarla işbirliğine ihtiyacı vardır.

b. Bu işbirliği planlama otoritelerini ilerde ücret taleplerinin nasıl bir şekil alacağı hakkında aydınlatmakla olabilir.

d. Sendika faaliyetleri icabında zamana uyabilecek şekilde değiştirilebilecek rasyonel bir ücret politikasına sahip olmalıdır. Bu hususun zuhur etmesi imkânsız ise sendika işçilerin fazla istihlak temayülüne hazır bulunmaları için gerekli tesiri yapmalıdır.

Sendika faaliyetlerinin ihtisadi planlamayla uygunluk arzetme arzusunda olmadığını kabul edersek, planlama otoriteleri gayeye ulaşmak için mevcut imkânları serbestçe kullanma şansından mahrum kalmıyacaklardır. Bu hale göre sendika belki de iktisadi ve sosyal mevzularda sebepsiz yere kuvvetini heba etmiş olacaktır.

Türk - İş Yayınları

1. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Tüzüğü
2. ICFTU Nedir, nasıl çalışır, ne yapar?
3. Türk-İş IV'üncü Genel Kurulu İcra ve İdare Heyetleri idarî ve Mâlî Ra porları
6. İşçi sendikaları ve üst kurulları listesi
7. Sendikaların mâlî ve muhasebe işleri
8. İcra heyetinin mümessiller meclisine sunulan raporu (15/1/1962)
9 Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu tasarısı
10 Sendikalar Kanunu tasarısı
11 İş Kanunu tasarısı
12 İşçi Sigortaları Kurumu Teşkilât Kanunu tasarısı
13. Sendika maliyesi
14. Demokrat cemiyetlerde sendikacılık
15 Toplu pazarlık
16 Siz ve sendikalar
17 GREV Niçin, nasıl. ne zaman?
18. Kollektif müzakereler
19 İşyerinde İşverenlerle işçiler arasında danışma ve işbirliği
20. Toplu Pazarlık (Ders notu halinde)
20/A. Toplu Pazarlık (Cep kitabı halinde)
21. Sendika temsilcisi ve görevleri
22 Türk-İş Beşinci Genel Kurul Raporları
23. Türk-İş nedir, ne yapar?
23/A. Türk-İş nedir, ne yapar? (İngilizce)
24. Türkiye'nin ekonomik ve sosyal durumu
25 Sendikacılık eğitimi
26 Sendika temsilcisi
27 Amerikan İşçi Hareketinin Tetkiki
28. Ders Notları

sendika temsilcisi

TÜRK-İŞ YAYINLARI

No. 26